

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasábos polt sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 10 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, szeptember 23.

Előre tört a német hadsereg centruma.

Lángokban a rheimsi székesegyház.

Oroszország megakarta gyilkoltatni a bolgár királyt.

Mai számunk főbb közleményei:

Németek győzelmei döntő csatákban.

Rheims városa ég.

Visszavert verduni kitörés.

Részletek a francia offenzíva letöréséről.

Északon a helyzet változatlan.

Forradalom a szerb seregekben.

Leleplezések Oroszország orgyilkos politikájáról.

Elutasították a cár ígéreteit a Balkán államok.

Közhalt hír egy aradi szazados halalaról.

Levél az orosz hadifogságból.

Semleges a Balkán.

Arad, szeptember 22.

A mi eszköze csak van az orosz diplomáciának: pénz, ígéret, intrika, fenyegetés, azt mind elővette, hogy a Szerbiával szomszédos Balkán-államokat kiforgassa a semlegességből. Románia sajtójának egy része messziről büzlik az orosz rubelektől. Hamis győzelmek, hazug hőstettek híreivel tömik tele ezeket a lapokat a francia és orosz követek, hogy ezekkel a tömeghangulatot megszedítsék. Sőt az orosz cár nagy kegyre volt már hajlandó, hogy Romániát megnyerje: a Besszarábiában élő románoknak megengedte, hogy saját nyelvükön imádkozhassanak. Természetesen: csakis a cári seregek dicsőségeért. Milyen kegyes tud lenni a cár, mikor a háború csizmája szorítja a lábát: Bulgáriával a puhításnak, megfélemlítésnek eszközeit bajos volna felsorolni. Elkezdtek a cár keresztapai érzéseivel, a melyek a bolgár trónörököshöz fűzik. Hogy hol volt a nagyhatalmi keresztapa, a mikor a hitszegő Szerbia tört Bulgáriára, arról nem szólnak. Majd Tráciát ígérte Bulgáriának, a macedon területek helyett, a melyeken most a szerbek a legdurvább módon bánnak el a bolgárok fajtestvéreivel. És így tovább.

Mindez nem használt. Az orosz diplomácia Bukarestben talált megfizethető, olcsóbb és drágább tollakat, Szófiában rekvirált egy áruló generálist, de az ország sorsa fölött becsületesen és józanul gondolkodó embereket, a felelős kormányt se Romániában, se Bulgáriában nem sikerült megtéveszteni és beugratnia. Mindakét ország tudja, tudná talán akkor is, ha erre a múlt példái nem oktatták volna, hogy az orosz hatalom növekedése a Balkán államok függetlenségének alkonyát jelentené. A míg a

cárizmus északon marad, addig a Balkán államai a maguk lábán, a maguk nyelvén, a maguk vágyai és érzései szerint fejlődő országok lehetnek, a melyek csak magukért élnek és cselekednek. Mihelyt az orosz fensőség urrá lesz a Balkánon, Románia is, Bulgária is egyre több és egyre nagyobb függőségbe kerül azzal szemben, egész addig, amíg hűbéres tartománya nem lesz a telhetetlen birodalomnak, politikáját, gazdálkodását, terjeszkedését a szerint kell irányítani, amint azt az orosz érdekek, az orosz mindenhatóság megkívánja.

Egyetlen állam dobta magát az orosz hatalom karjaiba: Szerbia. A szerbek is csak azóta, amíg a királygyilkos tiszték segítségével uralomra jutott Karagyorgyevics-háznak joggal kellett tartania attól, hogy a belső elégedetlenség kitör ellenük és véget vett a tiszték mindenhatóságának a politikában. Ezért kellett Oroszországhoz menekülni, áldozatul dobni az ország függetlenségét, nyugalomát, békéjét, egész jövőjét, csak hogy a bűntettek árán szerzett trón és politikai hatalom magmaradjon. És aki egyszer az orosz hálóba belekerül, — az nem jut ki egykönnyen onnét, még ha a kijózanodás föl is nyitotta a szemét.

Romániának és Bulgáriának népszerű uralkodó intézi a sorsát; olyanok, akik az ország kulturájának, gazdasági fejlődésének hatalmas emelkedését szereztek meg népüknek; a kiknek igazán nagy érdemük van abban, hogy ez a két Balkán-állam a többieket messze megelőzve jutott az európai nivóra. És ezek az uralkodók a maguk nemzetének józan közvéleményével egyetértően, újra meg újra állást foglaltak a szigorú semlegesség

mellett, — ezzel újra, meg újra kosa-
rat adva az orosz csábításnak. A Balká-
non — a mezitlábás Montenegrót nem
számítva államnak, — egy hive van
az orosz birodalomnak: Szerbia. Az
már javában tapasztalja, hogy meny-
nyi örömet és áldást szerzett neki ez
a viszony.

Hadseregünk veszteségei.

12. számú veszteséglajstrom.

(Rövidítések magyarázata: gy. e. = gyalogezred,
sz. = század, h. = honvéd, husz. = huszár,
tüz. = tüzér, drag. = dragonyos, ul. = ulánus,
táb. = tábori, neh. = nehéz, á. = ágyus,
lov. ú. = lovas üt. oszt. = osztály, üt. = üt. egység,
hat. = határ, vad. = vadász, zia. = zászlóalj,
L. = Landver, s. = sebesült, el. = elesett,
fog. = hadi fogságba került, tart. = tartalékos,
pót. = póttartalékos, gyal. = gyalogos.
örv. = orvos, szakaszv. = szakaszvezető.
Az Aradtól távolabb eső és így közönségünket
nem érdeklő vidékek ezredeinek veszteségeit
nem mutatjuk ki. Ugy az ilyenek, mint a ké-
tes esetek iránt érdeklődők a hivatalos laj-
stromból szerezhethetnek biztos fölvilágosítást.)

Legénység.

(Folytatás.)

Neisz Lajos gyal., 32. gy. e. 7. száz., sb. —
Német László gyal., 38. gy. e., sb. — Német
Antal gyal., 23. gy. e. mh. — Német Ferenc
vadász, 5. hat. vad száz., sb. — Német
György gyal., 44. gy. e. 4. száz. (Marad, 1891)
sb. — Német III. János gyal., 44. gy. e. 5.
száz. (Csákvár, 1888), sb. — Német Nagy
Vince gyal., 38. gy. e., sb. — Nemoda György
gyal., 23. gy. e. 7. száz., (Nemesmilitics, 1888)
sb. — Nopregyan György gyal., 5. gy. e. 8.
száz., (Magynyires, 1891) sb. — Nespeda Jó-
zsef gyal., 94. gy. e. 16. száz., sb. —
Neubl Ferenc gyal., 38. gy. e. sb. — Neuner
József örm. 23. gy. e. 12. száz. (Budapest) sb.
— Nikolett Márton gyal., 6. gy. e. 4. száz.,
(Nagyfőtény, 1892) sb. — Noel József tizedes,
6. gy. e. 4. száz. (Bácsuljak, 1883) sb. —
Nopper Adám tizedes, 23. gy. e. 5. száz.,
(Katyvár, 1892) sb. — Nuszpi Márton gyal.,
23. gy. e. III. gpo. (Baja, 1891) sb.
— Ördög Elías örv., 46. gy. e. 1. száz., sb.
— Oláh Imre gyal., 32. gy. e. 5. száz., (Uri)
sb. — Olajos Mátyás gyal., 38. gy. e. 5. száz.,
(Kiskunfélegyháza, 1889) sb. — Olomi István
gyal., 23. gy. e. 8. száz., (Csonoplya, 1889) sb.
— Orbán József gyal., 44. gy. e. 4. száz., sb. —
Oslányi Sándor gyal., 38. gy. e. 5. száz.,
(Dunapataj, 1893) sb.
— Paciga József gyal., 32. gy. e. 5. száz., sb.
— Pákai József tizedes, 23. gy. e. 12. száz.
(Doroszló, 1892) sb. — Pál József gyal., 44.
gy. e. 13. száz., (Sicágárd) sb. — Páli József
gyal., 38. gy. e. 15. száz., (Somberok, 1889)
sb. — Páli Lajos gyal., 38. gy. e. 8. száz.,
(Szabadszállás, 1890) sb. — Palik Mihály gyal.,
6. gy. e. 4. száz., (Ujfutak, 1886) mh. —
Pálkás Ferenc gyal., 38. gy. e. 7. száz.,
(Cegléd, 1892) sb. — Pallagi József gyal., 38.
gy. e. (Kiskunfélegyháza, 1891) sb. — Paller
József gyal., 32. gy. e. 5. száz. (Orkány), sb. —
Palotai András tizedes, 38. gy. e. sb. — Palotai
István örv., 38. gy. e. 7. száz. (Cegléd,
1884) sb. — Pancsics Ignác gyal., 38. gy. e.
15. száz., (Bácszentiván, 1885) sb. — Pan-
gyánszki András gyal., 6. gy. e. 4. száz.
(Bény, 1890) sb. — Papp Sándor gyal., 38.
gy. e. 7. száz. (Kecskemét, 1884) sb. — Papp
Sándor önk. örm. 38. gy. e., sb. — Papp Sán-
dor gyal., 38. gy. e. 7. száz., (Nagykőrös,
1890) sb. — Papp János gyal., 5. gy. e. 5.
száz. (Kálmánd, 1890) sb. — Papp Gyula örv.,
23. gy. e. 10. száz. (Kálcsa, 1875) mh. —
Parsotics Márton gyal., 23. gy. e. 15. száz.
(Zombor, 1886) mh. — Passity Adám gyal.,
23. gy. e. 7. száz. (Monostorszeg, 1885) sb. —
Pastrovits Lajos örm., 23. gy. e. 11. száz.
(Baja, 1888) sb. — Pasztor Mihály gyal., 23.
gy. e. 12. száz. (Dávod, 1891) sb. — Pásztor
János gyal., 32. gy. e. 3. száz. (Veresegyháza,
1891) sb. — Patáki Imre gyal., 38. gy. e. 3.
száz. (Kecskemét, 1890) sb. — Patarieli Marin
gyal., 23. gy. e. 14. száz. (Hercegszántó, 1890) mh.

Pavkov Miklós gyal., 23. gy. e. 3. száz. (Apa-
tin, 1892) mh. — Peak Mátyás gyal., 23. gy.
e. 1. száz. (Hercegszántó, 1892) sb. — Pe-
csenka Lajos önk. tiz. 23. gy. e. 5. száz. (Bu-
dapest 1890) sb. — Peich Mihály örv. 23.
gy. e. 14. száz. (Zombor 1886) mh. — Pein
Voin gyal. 23. gy. e. 2. száz. (Oszivács 1889)
sb. — Peragovits István póttart. 32. gy. e. 3.
száz. sb. — Peringer József póttart. 32. gy. e.
13. száz. sb. — Péter Jakab tiz. 23. gy. e. 3.
száz. (Baja 1887) mh. — Petroczy Mátyás gyal.
38. gy. e. 2. száz. (Kiskunfélegyháza 1884) sb.
— Pfeil István tizedes 23. gy. e. I. gpo. (Bács-
almás 1890) mh. — Pick Lajos örv. 32. gy. e.
6. száz. sb. — Piller Nándor gyal. 32. gy. e.
13. száz. sb. — Pintér Sándor gyal. 38. gy. e.
sb. — Pintér Lajos gyal. 32. gy. e. 5. száz.
sb. — Pintér Vendel gyal. 23. gy. e. 7. száz.
(Pusztakovácsi 1888) sb. — Piroth Imre gyal.
32. gy. e. 11. száz. (Ráckeve 1889) sb. —
Piry János örv. 23. gy. e. 11. száz. (Bács-
gyulafalva 1891) sb. — Plachy Gyula gyal. 32.
gy. e. 3. század, (Ó-Hatvan 1885) sb. —
Pleszkan Károly póttart. 23. gy. e. 15. száz.
(Bácsalmás 1885) sb. — Podholszky András
gyal. 23. gy. e. 9. száz. (Bácskertes 1885) sb.
— Pókai József örv. 23. gy. e. 12. száz. sb. —
Polgár István gyal. 23. gy. e. 14. sz. (Bács-
kertes 1889) mh. — Pollák Ferenc gyal. 32.
gy. e. 12. száz. Vác 1885. sb. — Pólya Von-
del örv. 23. gy. e. 2. száz. Tótszentpál 1888.
sb. — Polyak Lajos gyal. 32. gy. e. 10. száz.
sb. — Pongrács Lajos gyal. 23. gy. e. 12.
száz. Baja 1884. sb. — Pozsár István örv. 32.
gy. e. 8. száz. sb. — Puskás István gyal. 38.
gy. e. 4. száz. Szabadka 1891. mh.
— Rácz Ernő gyal. 72. gy. e. 5. száz. sb. —
Radics Cs. János szakaszv. 38. gy. e. sb. —
Radics Kálmán gyal. 44. gy. e. 16. száz. sb. —
Raics József gyal. 38. gy. e. 6. száz. Miske
1892. sb. — Raics István gyal., 23. gy. e. 12.
száz. Rogóce 1889. sb. — Rakics Bogolyub
gyal. 23. gy. e. 8. száz. Sztapár 1886. sb. —
Rácsik Miklós gyal. 38. gy. e. Szabadka 1888.
mh. — Rákóczy Ferenc gyal. 44. gy. e. 12.
száz. sb. — Ranits János gyal. 23. gy. e.
15. száz. Apatin 1891. sb. — Rasztig András
gyal. 23. gy. e. 10. száz. Madaras 1886. sb. —
Rátkai Aron gyal. 64. gy. e. sb. Réfi Gyula
póttart. 32. gy. e. 13. száz. sb. — Rzezi Vilmos
gyal. 38. gy. e. 5. száz. Budapest 1891. sb. —
Reicher Károly tizedes 38. gy. e. 7. száz., Al-
só-kubin 1890. sb. — Resch Ádám gyalogos
23. gy. e. 1. száz. Doroszló 1892. meghalt. —
Révész Imre gyal. 32. gy. e. 9. száz. Duskok
1893. sb. — Ricker Mihály gyal. 23. gy. e. 1.
száz. Bajmok 1891. sb. — Ritter örv. 32.
gy. e. 15. száz. sb. — Robics Jenő gyal. 23.
gy. e. 8. száz. Budapest 1891. sb. — Rocken-
stein Jenő egyéves önkéntes 38. gy. e. 2. száz.
1892. sb. — Rohács Ferenc gyal. 23. gy. e. 1.
száz. Gádor 1892. sb. — Roosz András tizedes
37. gy. e. 13. száz. Komádi 1888. sb. — Ro-
senberg Gyula 38. gy. e. meghalt. — Rosen-
berg László póttartalékos 32. gy. e. 3. száz. Pécel,
1890. sb. — Rosenfeld Odón örv. 38. gy. e.
sb. — Roth Zsigmond tizedes 23. gy. e. 12. sz.
Budapest 1892. sb. — Rozinszki János gyal.
32. gy. e. 3. száz. Rátoskeresztúr 1884. sb. —
Rozsnyay Géza gyal. 32. gy. e. 8. száz. sb. —
Rutscher Pál gyal. 32. gy. e. 1. száz. Bácsbo-
kod 1880. sb.
— Sache Ferenc gyal. 32. gy. e. 1. száz. sb.
— Sági Lajos gyal. 38. gy. e. 8. száz. Cegléd
1894. mh. — Sagodi Sándor tizedes 23. gy. e.
12. száz. Jánoshalma 1891. sb. — Salacz Já-
nos gyal. 38. gy. e. 1. száz. Szakmár 1890. sb.
— Sándor Benjamin gyal. 38. gy. e. Kiskun-
halas 1884. sb. — Sántha Bertalan Ferenc gyal.
32. gy. e. 4. száz. Kecskemét 1884. sb. — Sa-
ranszki Mihály póttartalékos 32. gy. e. 13. sz.
sb. — Sarók Bencek gyal. 23. gy. e. 13. száz.
Jánoshalma 1888. sb. — Savatz István gyal.
23. gy. e. 12. száz. Baja 1886. sb. — Schan-
zenbacher József tizedes 44. gy. e. 4. száz. Bál-
taszók 1889. sb. — Schaur Márton szakaszve-
zető 23. gy. e. 6. száz. Zombor 1886. sb. —
Seheer Jakab póttartalékos 6. gy. e. 4. száz.
Tisztaistvánfalva 1886. sb. — Schell Mátyás
gyal. 44. gy. e. 4. száz. Ertény 1885. sb. —
Scherer István póttartalékos 32. gy. e. 10. száz.
sb. — Schindler János gyal. 23. gy. e. 2. száz.
Vizló 1888. sb. — Schindler Lajos gyal. 23.
gy. e. 12. száz. Baja 1891. mh. — Schira Ab-
rahám tizedes 23. gy. e. 12. száz. Ujszilvác mh.

— Schmidt Ferenc gyal. 23. gy. e. 12. száz.
Násd 1892. sb. — Schmidt János szakaszvezető
23. gy. e. 3. száz. Apatin 1890. sb. — Schmidt
Péter gyal. 23. gy. e. 8. száz. Kunbaja 1885.
sb. — Schmidt Fülöp dobos 23. gy. e. 14. száz.
Zombor 1886. sb. — Schön Keresztély gyal.
23. gy. e. 4. sz. Vaskut 1885. sb. — Schöneck
Mátyás örv. 32. gy. e. 3. sz. Piliscsaba 1891. sb.
Schück Nándor pótt., 32. gy. e., 13. száz., sb. —
Schwach Viktor tiz., 32. gy. e. 10. száz., sb. —
Schwagner József gyal., 23. gy. e., 5. száz.,
Bácszentiván, 1892, sb. — Sebők Mihály gyal.,
46. gy. e. 11. száz. sb. — Sebők István tiz.,
32. gy. e. 15. száz., sb. — Seres Ferenc örv.,
38. gy. e. sb. — Siklós Mór pótt., 32. gy. e.
14. száz., sb. — Simon József szakv., 44. gy.
e. 16. száz., Nagybjom, 1886, sb. — Sinkovics
János pótt., 32. gy. e. 8. száz., sb. — Sipcs
István tiz., 23. gy. e. 4. száz., Szekszárd, 1890,
sb. — Solti Benő örv., 38. gy. e. sb. — Soti
István gyal., 38. gy. e. 2. száz., Gödöllő, 1891,
mh. — Somodi János gyal., 38. gy. e., 16.
száz., Kecskemét, 1889, sb. — Senkoly László
gyal., 38. gy. e. 2. száz., Okéske, 1890, mh. —
Sós István örv., 38. gy. e. 6. száz., 1886, mh.
— Sosterics Károly egyév. önk. tiz. 23. gy. e.
2. száz. Perlak, 1889, sb. — Spanyol János
gyal., 38. gy. e., mh. — Spitzer Dezső gyal.,
44. gy. e., 4. száz., Nagyberki, 1884, sb. —
Stark Károly egyév. önk. tiz. 23. gy. e., 3.
száz., Budapest, 1892. sb. — Stanik János
póttartalékos 32. gy. e. 10. száz., sebesült. —
Stefanovics Lajos gyal., 44. gy. e. 3. száz., sb.
— Steib István gyal., 6. gy. e. 4. száz., Szt-
berek, 1886. mh. — Steiner Tamás gyal., 23.
gy. e. 1. száz., Csátalja, 1891. sb. — Stoicsi
Nenad gyal., 23. gy. e. 11. száz., Sztapár, 1892.
sb. — Strangar József gyal., 23. gy. e. 15.
száz., Bácsmonostorszeg, 1889. sb. — Strublik
Jenő gyal., 32. gy. e. 13. száz., sb. — Suba
János gyal., 38. gy. e. 3. száz., Kiskőrös, 1892.
sb. — Sümeji József örv., 38. gy. e. 8. száz.,
Solt, 1886. sb. — Surman István gyal., 32.
gy. e. 13. száz., sb. — Susan János gyal., 38.
gy. e. 15. száz., Nagykovács, 1892. sb. — Szab-
adi János gyal., 38. gy. e. Kalocsa, 1892. sb.
— Szabella Antal gyal., 32. gy. e. 5. száz.,
Rákospalota, sb. — Szabó Alajos gyal., 73.
gy. e. 6. száz., sb. — Szabó András gyal., 23.
gy. e. 2. száz., Mélykut, 1889. sb. — Szabó
Imre gyal., 23. gy. e. 1. száz., Nagybjom,
1889. sb. — Szabó I. János örv., 38. gy. e. 8.
száz., Kiskunfélegyháza, 1888. sb. — Szabó
József gyal., 23. gy. e. 14. száz., Bácsmonos-
tor, 1890. mh. — Szabó József gyal., 44. gy.
e. 14. száz., Bataapáti, 1892. sb. — Szabó J.
László gyal., 38. gy. e. 15. száz., Aipár 1897.
mh. — Szabó Lajos gyal., 23. gy. e. 10. száz.,
Bajmok, 1892. sb. — Szabó István pótt., 32.
gy. e. 12. száz., sb. — Szabó Vendel dobos,
44. gy. e. 16. száz., Gyalán, 1889. sb. — Szabó-
Papp Péter gyal., 41. gy. e. 16. száz., Látvány,
1890. sb. — Szacsavay Sándor egyéves önk. tiz.
23. gy. e. 7. száz., Gödöllő, 1889. sb. — Sa-
jor József tisztizola, 23. gy. e. 2. század,
Apatin, 1891. sb. — Szakal István gyal., 23.
gy. e. 12. század, Militics, 1886. sebesült. —
Szalai Sándor gyal., 23. gy. e. 4. száz., Sza-
badka, 1888. sb. — Szalai Miklós gyal., 72.
gy. e. 5. száz. sb. — Szántó Károly gyal., 44.
gy. e. 14. száz. Mesztegnye, 1885. sb. — Szap-
panos Lajos gyal., 38. gy. e. 5. száz. Kun-
szontmiklós, 1892. mh. — Szaraka János gyal.,
23. gy. e. 8. száz. Baja, 1884. sb. — Szaraza
Gyula tiz., 23. gy. e. 9. száz. Budapest, 1886.
sb. — Szarvák Mihály gyal., 23. gy. e. 4. száz.
Gyulafalva. 1887. sb. — Szarvas József örv.,
32. gy. e. 10. száz. sb. — Szatmári András
gyal., 38. gy. e. mh. — Szavath Sándor gyal.,
32. gy. e. 13. száz. sb. — Szavini Szvetozár
szakaszv., 23. gy. e. 3. száz., Rogóce, 1883. sb.
— Szebedics Ferenc gyal., 38. gy. e. 8. száz.,
Ujpest, 1890. mh. — Szegedi Mihály gyal., 38.
gy. e. 1. száz. Cegléd, 1889. sb. — Székely
Albert pótt., 32. gy. e. 14. száz. sb. — Szeko-
res József gyal., 23. gy. e. 3. száz. Décs, 1888.
sb. — Szelesan Mózes gyal., 64. gy. e. mh. —
Szelesan György tiz., 37. gy. e. 14. száz. Gy-
reg, 1885. sb. — Szélez Géza gyal., 32. gy. e.
3. száz. Ujpest, 1886. sb. — Széles Ferenc
szakaszv., 44. gy. e. 6. száz., Nagykovács,
1890. sb. — Szendrői Ignác pótt., 32. gy. e. 1.
száz. sb. — Szenté Dániel gyal., 23. gy. e. 7.
száz. Mátótelke, 1889. sb. — Szentesi Sándor
pótt., 23. gy. e. 5. száz. Beregszász, 1894. sb.

— Szentgyörgyi József gyal., 44. gy. e. 8. száz. Kisbárapáti, 1892. sb. — Szentkereszty Lipót pött., 32. gy. e. 14. száz., sb. — Szényoi János gyal., 38. gy. e. 16. száz. Ókócske, 1892. mh. — Szép István gyal., 44. gy. e. 16. század, Szemesel, Avaspuszta, 1892. sb. — Szikora Ferenc gyal., 32. gy. e. 16. száz. sb. — Szöllősy Máttyás gyal. 23. gy. e. 4. száz. Baja 1884. sb. — Szóni Máttyás gyal. 23. gy. e. 14. száz. Hercegszántó 1890. mh. — Szokolik Mihály gyal. 32. gy. e. 13. száz. sb. — Szolga György gyal. 44. gy. e. 12. száz. Csertő, 1888. sb. — Szűcs János gyal. 38. gy. e. 7. száz. Nagykőrös, 1892. sb. — Szűcs Imre gyal. 23. gy. e. 5. száz. Dévaványa, 1884. sb. — Szűcs Imre őrv. 38. gy. e. 8. száz. 1887 mh. — Szügyi János gyal. 6. gy. e. 4. száz. Kiszács 1891. mh. — Szumarios Mihály gyal. 23. gy. e. 2. száz. Nemasmillitcs, 1887. mh. — Szurok József gyal. 38. gy. e. 3. száz. Bácsalmás, 1884. mh. — Szuszan Bazil gyalogos 64. gy. e. sebesült.

Tabányi János gyal. 32. gy. e. 13. száz. sb. — Takács Ferenc gyal. 38. gy. e. mh. — Takács Géza huszár 9. huszárezred 4. száz. mh. — Takács Lajos kürtös 32. gy. e. 3. száz. Tápiószűz 1890. sb. — Taller József pöttart. 32. gy. e. 12. száz. Solymár, 1889. mh. — Tamás József gyal. 38. gy. e. 4. száz. Dunapataj, 1890. sb. — Tancos István tizedes 72. gy. e. 6. száz. sb. — Tassy János tizedes 38. gy. e. mh. — Tercsák János gyal. 38. gy. e. sb. — Terbe Lázár gyal. 38. gy. e. sb. — Teszarik József gyal. 23. gy. e. 2. száz. Dávod, 1888. sb. — Teszarik Máttyás őrv. 23. gy. e. 8. sz. Dávod, 1887. sb.

Vacsa Éliás gyal., 46. gye. 11. sz. mh. — Váci Károly tiz., 38. gye. 5. sz. Kiskunhalas, 1891. sb. — Vacziak Dániel őrv., 23. gye. 7. sz. Katymár, 1899. sb. — Vadon Gyula gyal., 6. gye. 8. sz. Nyirpapos, Mátészalka, 1889. sb. — Vágó József gyal., 38. gye. sb. — Vajda József gyal., 38. gye. sb. — Vajda István tiz., 23. gye. 7. sz. Tataháza, 1891. sb. — Vakay Pál gyal., 23. gye. 5. sz. Dávod, 1890. sb. — Valkai Mihály gyal., 23. gye. 1. sz. Dávod, 1888. sb. — Vánkó Mihály tiz., 38. gye. 2. sz. 1889. sb. — Váradai Albert gyal., 44. gye. 14. sz. Csurgó, 1893. sb. — Varga Sándor gyal., 44. gye. 6. sz. Adánd, 1891. sb. — Varga András gyal., 23. gye. 15. sz. Csupolya, 1889. sb. — Varga Antal gyal., 52. gye. 9. sz. sb. — Varga Bálint gyal., 32. gye. 5. sz. Makad, sb. — Varga Imre gyal., 23. gye. 8. sz. Dávod, 1888. sb. — Varga Ferenc gyal., 38. gye. 4. sz. Kiskőrös, 1892. sb. — Varga Gregor gyal., 23. gye. 4. sz. Szilágyi, 1892. sb. — Varga János gyal., 72. gye. 6. sz. sb. — Varga II. János gyal., 38. gye. 3. sz. Tápiógyörgye, 1889. sb. — Varga I. József őrv., 23. gye. 2. sz. Alsónyék, 1888. sb. — Varga Pál tiz., 32. gye. 12. sz. Acsa, 1891. sb. — Varga Vilmos gyal., 32. gye. 12. sz. Kispeszt, 1886. sb. — Vas Ferenc gyal., 32. gyalogezred, 10. sz., sb. — Vas Lajos gyal., 44. gye. 15. száz. Balatonendréd, 1891. sb. — Vasariczki János gyal., 32. gye. 10. sz., sb. — Vaty Ferenc gyal., 44. gye. 15. sz., Zsigmond-puszta 1886. sb. — Végli János gyal., 44. gye. 16. sz., Szabás, 1891. sb. — Vendel Henrik gyal., 22. gye. 11. sz., Ujszivác, 1887. sb. — Vértessy Károly eő. tiz., 23. gye. 5. sz., Budapest, 1891. sb. — Vioze M. István gyal., 44. gye. 14. sz., sb. — Vida András szakaszv., 38. gye. 13. sz., mh. — Vida János dobos, 44. gye. 1. sz., Szakács, 1886. sb. — Vidakovits Máttyás gyal., 23. gye. 4. sz., Szond, 1885. sb. — Vig Albert gyal., 37. gye. 13. sz., Sárrétudvari, 1890. sb. — Villó János őrv., 38. gye. 2. sz., Foktő, 1887. mh. — Vizer Ferenc gyal., 32. gye. 3. sz., Tatárszentgyörgy, 1891. sb. — Vízahányó István gyal., 38. gye. sb. — Vörös Sándor gyal., 38. gye. 7. sz., Bocsa, 1888. sb. — Vörös Péter gyal., 38. gye. 15. sz., Kiskunmajsa, 1886. sb. — Vörös István őrv., 38. gye. sb. — Vörös István pöttart., 32. gye. 14. sz., sb. — Velity Antal gyal., 23. gye. 8. sz., Kiskőszeg, 1891. sb. — Volár Imre gyal., 32. gye. 2. sz. Kalocsa, 1888. sb. — Weber Fülöp tiz., 23. gye. 12. sz., Katymár, 1886. mh. — Weisz András gyal., 38. gye., sb. — Weisz Samu őrv., 44. gye. 10. sz., Böhönye, 1889. sb. — Welches István tiz., 23. gye. 2. sz., Bácsalmás, 1887. sb. — Welli Antal gyal., 6. gye. 4. sz., Dunacséb, 1888. sb. — Wendler János tiz., 23. gye. 6. sz., Bácsalmás, 1886. sb.

— Wanninger János gyal., 32. gye. 18. sz., sb. — Wicker Adám gyal., 38. gye. 5. sz., Hajós, 1892. mh. — Wieland Ferenc gyal., 49. gye. 9. sz., Loich, sb. — Winterstein Frigyes őrv., 23. gye. 3. sz., Ószivác, 1887. mh. — Wittmann Ferenc tiz., 23. gye. 12. sz., Doroszló, 1884. sb. — Wittmann János gyal., 23. gye. 8. sz., Csávoly, 1889. sb. — Wohlfarth Máttyás őrv., 23. gye. 2. sz., Órszállás, 1888. mh. — Zalberger Sándor gyal., 32. gye. 5. sz., Pestujhely, sb. — Zécz Sándor gyal., 23. gye. 10. sz., Szond, 1888. sb. — Zécz József gyal., 23. gye., 9. sz., Szond, 1884. sb. — Zetti Máttyás tiz., 23. gye., 5. sz., Kunbaja, 1890. sb. — Zlampa László gyal., 5. gye. 5. sz., Gyökerecs, 1888. sb. — Zóka János szakaszv., 44. gye. 5. sz., Hedvahely, 1886. sb. — Zrinyi János gyal., 38. gye. 3. sz., Szabadszállás, 1892. sb. — Zsák Imre pöttart., 32. gye. 3. sz., sb. — Zsikó István kürtös, 38. gye. mh.

Anglia kalózkodása

a pénzpiacra.

(Magyar alattvalók súlyos megkárosítása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 22.

A legfontosabb kérdések egyike lesz majd, ha a világháború izgalmai elcsitulnak, a nemzetközi pénzforgalom rendjének visszaállítása. Az összes európai és egyéb államok közt ugyanis a háború kitörése előtt rengeteg követelés és tartozás jött létre, amelyeknek rendezése, illetve kielégítése még azok számára is lehetetlenné vált, akiknek erre meg volt a jó szándékuk. A fizetési forgalom teljesen megakadt és előreláthatólag még hónapokig szünetelni fog. Természetes, hogy a békekötés után mindezek a követelések és tartozások újra felélednek, a szabályozásuk azonban igen sok nehézségbe fog ütközni.

A háborúval rendszeresen vele jár, hogy igen sokan fizetésképtelenné lesznek és semmiféle kötelezettségüknek nem tudnak eleget tenni. A legtöbb államban hosszabb-rövidebb lejáratú moratóriumot léptettek életbe s épp az időtartamok különbözősége miatt igen nehéz lesz a lejáratú határidőket kölcsönös megállapodással összeegyeztetni. Rendszeres időkben két állam lakosainak tartozásait a követeléseit javarészt közvetítőkként a bankok kompenzálják.

De ha egy bizonyos időpontban fizetések csak egyik oldalról eszközölhetők, akkor a kompenzáció lehetősége elenyészik. Kétségtelen, hogy a háború után akármennyi gyűlölség és elkeseredés is marad a nyomában, minden kereskedő és vállalkozó igyekezni fog régi üzleti tevékenységét felújítani, új üzleteket előkészíteni és az adókat is fizetni fognak az ellenséges államokhoz tartozó hitelezőknek, még pedig minél hamarabb, hogy a kereskedelmi élet folytonossága fennakadást ne szenvedjen.

Ép ezzel a természetes alakulással helyezkedik szembe Anglia, amikor Németországot és a monarchiát minden lehető módon gazdaságilag megbénítani igyekszik és hasonló rendszabályokra kényszeríti ellenfeleit. Mindeztől kezdve az a jogszabály, hogy a magántulajdon a háborúban is érintetlen.

Anglia ezt a nemzetközileg elismert jogszabályt ismételtelen brutálisan megsértette. Tengeri hatalmát nemcsak arra használja fel, hogy a monarchia és Németország számára érkező áruküldemények partraszállítását lehetetlenné tegye és evégből a semleges kikötőkben kirakodott árukat, ha a mieinknek itéli, egyszerűen elkobozza, hanem a német és osztrák-magyar bankok londoni fiókjainak tőkét is lefoglalta. Az angol kormány tudvalevőleg elrendelte, hogy a két szövetséges összes bank-

fiókjai (köztük a Lándar-bank és Anglo-osztrák banké is) felszámoljanak és ebből a célból hatósági ellenőrzés alá kerüljenek. A likvidáció feltételei a következők: A bankok tevékenysége kizárólag az augusztus 5-én kötött üzletek lebonyolítására szorítkozhat és egyéb üzleteket kötnök nem szabad. Tehát csak olyan üzletekről lehet szó, amelyek a bank aktíváinak realizálását célozzák és lehetővé teszik, hogy kötelezettségeit teljesítse, egyszerűen csökkentse. Mindezeket a tranzakciókat a kormány által kiküldött felügyelő-bizottság ellenőrzi, amelynek jogában áll, hogy mindezt a kifizetéseket megtagadja, melyek az angol nemzeti érdekebe ütköznek és mindenfajta üzleti lépést koncedálhat, ha ezt az érdeket szolgálja. Mindazok a feleslegek, amelyek a kötelezettségek lebonyolítása után fennmaradnak, az Angol bank kincstárába fizetendőek be. Természetes, hogy a felügyelő-bizottság egyetlen oly kifizetést sem engedélyez, amely az Angliával ellenséges viszonyban levő egyik, vagy másik állam javára szolgál, sőt ezt a kormány súlyos büntetéssel sújtja.

Ennek az eljárásnak mindenestre meglesz az az eredménye, hogy a nyereségből és a tartalékokból igen tekintélyes összegek fognak az angol bankba befolyani, viszont osztrák-magyar és német alattvalók magántulajdonát is a legnagyobb mértékben és a legszörnyesebb módon megkárosítja. Ez a felháborító eljárás példátlanul áll. Sem az osztrák és magyar, sem a német kormány nem is gondolt hasonló intézkedésre, sőt még azokkal a jogokkal sem élt, amelyekre fel lett volna hatalmazva. Így például nálunk nem konfiskálták a Nemzetközi hálókocsi társaság vagonjait, sem a Campagnie-Augsiliarie kocsiit, bármily szükségük is lett volna mindennemű alkalmazásra. Sőt az osztrák és a magyar kormány megállapodásra lépett a hálókocsi-társasággal, amelynek értelmében megfelelő ellenérték mellett a Vöröskereszt céljaira veszi igénybe a társaság kocsiit. Természetes azután, hogy ha Anglia ilyen felháborító magatartást tanúsít, Németország és a monarchia is kénytelen lesz legalább is arra, hogy alattvalóik veszélyeztetett érdekei megóvására a szükséges intézkedéseket tegye.

Alattvalóinknak igen jelentékeny tartozásai vannak Angliában: a bankfiókok főként arra dolgoztak, hogy iparunk tengerentúli áruszállítványozását finanszírozzák. Ennek az üzletkörnek természetes következménye, hogy alattvalóinknak közvetve igen jelentékeny lejáratú és tartozásai vannak angol bankoknál is.

Ezenkívül Magyarországon és Ausztriában sok angol és francia tőke van befektetve. Franciaországban osztrák és magyar záloglevelek, elsőbbségi kötvények és járadékok millió fekezenek.

Miután pedig Anglia megszüntette az osztrák-magyar és német alattvalók számára való szolvénnykifizetést is, első sorban a Canadian Pacific vasutét, a monarchiának és Németországnak most már haldéktalanul intézkednie kell, hogy a mi részünkről se kerüljön kamatfizetésre a sor Angliában, vagy Franciaországban, mielőtt sérelmes intézkedését az angol kormány vissza nem vonja.

Semmit sem szabad fizetnünk annak a kalmár államnak, amellyel szemben a végső előzékenységet tanusítottuk és amely ezzel hitványul visszaélt. Ez fáj a legjobban a rideg briteknek és hamarosan meg is fognak hátálni, hogy jogtalan és erkölcstelen eljárásukat idejekorán fedezhessék. A legrosszabb esetben a háború befejezése után lesz kénytelen az an-

gol kormány a magántulajdon sértetlenségét gyakorlatilag is hirdetni és minden anyagi hátrányt, amely alattvalóinkat az angol kalózpoltika révén érte, teljesen és feltétlenül megtéríteni. Akárhogy is lesz azonban, a jövőben mindenestre a legnagyobb óvatossággal és tartózkodással kell eljárunk a londoni rablólovagok ellen.

Német bankok és az orosz állampapírok.

Berlin, szeptember 22. Tegnap a berlini *Disconto-Gesellschaft*, a *Mendelssohn* és *Bleichröder* bankházak, valamint a *Berliner Handelgesellschaft* szindikátust létesítettek, amelynek célja az, hogy ama német alattvalók részére, akiknek birtokában orosz ál-

lam- és értékpapírok vannak, a náluk letett orosz értékekből az esedékes szelvények beváltását biztosítsák. A szindikátus kimondotta, hogy csakis német birtokosok szelvényeit fizeti ki. Egyben elhatározta a szindikátus, hogy a podoliai vasut, az urali vasut és a moszkva-rabinszki-i vasut kötvényszelvényeit semmi esetre sem váltja be, mert tudomására jutott, hogy e vasuti kötvények közül rendkívül sok van Németországban lakó oroszok kezében, akik részéről kísérlet történt arra nézve, hogy a kötvények szelvényeit strómanok által értékesítsék. (N. T. H.)

Két francia hadtest megsemmisítése.

— A bajor 1-ső hadtest haditette. — A francia offenzíva megtörése. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin, szeptember 22.

A francia földön folyó gigászi küzdelem egyes részletei most kerülnek nyilvánosságra. Az első bajor hadtest két francia hadtestet semmisített meg igen érdekes módon, mint ez az alábbi leírásból kitűnik:

A német hadaknak francia földre való bátor betörése után, amelynél az első hadtest szerencsés ütközeteket víva *Blámont—Badonviller-en* túl jutott, a hadvezetőség parancsára a hadtestnek a Saar mögé kellett kerülni, ahol a francia tulerő ellen döntő jelentőségű védekezést terveztek. Ennek megfelelően a hadtest magával vonta a francia előcsapatokat s követők ezeket *Lotharingiába* a nagy francia offenzíva tömegei. Így jutott a hadtest megint *Saarburgba*, ahol már tíz nappal ezelőtt volt. Nehéz szívvel bár, de el kellett határozni, hogy a várost feladják, mert az az állás, amelyet a hadtestnek el kellett foglalnia, a várostól északra és keletre feküdt.

Már szeptember 9-ének reggelén két ellenséges lovas hadosztály jelent meg *Saarburgnál*; összevont formációkban mutatkoztak, teljesen fedezetlenül a terepen. Nehéz tüzérségünk néhány lövése azonnal csapatok széjjeltolására kényszerítette az ellenséget. A francia gyalogság 9-én délután és 10-ikre virradó éjszakán egyre közeledett: *Saarburg* és a *Saaraldrortól* nyugatra lévő erdőségek egyre jobban megteltek erős ellenséges gyalogsággal, mint utóbb kitűnt, az egész 8. és a 13. francia hadtestnek egy része volt. Az első hadtest parancsa úgy szólt, hogy *Rommelfingen* és *Rieding* közti állásait kell védelmezni. A 9-ike és 10-ike közt lévő éjszakán jött ezután a legnagyobb örömmel üdvözölt új parancs, amely az egész fronton általános támadást rendelt el 10-ikére délelőtt tizenegyre.

Nehéz volt ez a támadás, hiszen a saját állásunk előtti szabad terepen keresztül kellett előrenyomulni. De az ellenség végre is tömegben volt és megfogható közelségben; amellet a hadtest minden tagjában csak egy gondolat élt: „*Rajta kerüljön bármibe!*”

Szeptember 10-én, pirkadástól kezdve élénk tűzben állott mindkét sereg tüzérsége. *Tompán* dörögtek a saját és az ellenséges nehéz ágyuk, világos felhőcskék és sötétbarna füstgomolyagok mutatták, hová irányult a tüzérség munkája. A gyalogság, amely lövészárkaiban a francia tütegek leghevesebb tűzének volt kitéve és a gyalogság hátsó részei, amelyek védekező állásukból támadáshoz gruppirozták magukat, alig várták már a támadás óráját. Közében a

hadtest elkészült a gruppirozással, anélkül, hogy az ellenség észrevette volna.

Tizenegy óra lett s ebben a percben az olülső sorok megkezdték előretörésüket s csakhamar a leghevesebbé vált az ütközet. A francia gyalogságot, amelynek egy része épen ebedelni készült, tökéletesen meglepte a támadás. Tüzérségünk működésének, amely a gyalogos támadást előkészítette, az ordóségekben összorított francia gyalogságra félelmetes hatása volt. Nehéz tüzérségünk puszttólólag hat minden ellenséges üteg ellen, tömegben felállott gyalogság ellen is használható, ahol kevés lövés elegendő egész századok megsemmisítésére. A nehéz tüzérség fényesen bevált. De az ellenséges gyalogsági és gépfegyvertűznek is olyan hatása volt, hogy támadásunk csak nehezen haladhatott előre. Este öt óra felé *Dolfinget*, a *Saareldorttól* nyugatra lévő erdőségeket, ugyszintén *Saarburg* déli szélét elfoglaltuk, az ellenség mindenhol visszavonulóban volt. Magában a városban csapatok harcoltak még az ellenség visszamaradt részével, mely a bevonuló győzökre házakból, tornyokból gépfegyverrel tüzel. A sötétség beálltával az ellenség még egy ellentámadást kísérel *Saarburg* és *Bühl* között első gyaloghadosztályunk balszárnya ellen. Az első gyalogbrigád fényesen visszaveri a támadást. Az első gyaloghadosztály éjszaka *Hofnál*, *Saarburgban* és a *Rebenbergen* tartózkodik, a második gyalogos hadosztály éjszaka két óráig az ellenséget üldözve *Gondrexangeig* jut el, de általában véve éjszakára elnémult a harci lárma.

Az ütközet estéjén úgy érezzük, hogy megvertük az ellenséget. A siker jelentősége azonban csak a következő napokon válik világossá, amikor megtudjuk az ellenség veszteségeit s hogy számos foglyot és harmincegy ágyut zsákmányoltunk. Majdnem minden ágyut elpusztított a bajor tüzérség, az ágyuk legénysége elesett, vagy elmenekült. A 8. és 13. francia hadtest a saarburgi csata és az azt követő üldözés alatt alapjában megrendült, ezt francia sebesültek és halottak naplójából egyértelműleg meg lehetett állapítani.

A bajor hadtest veszteségei megfelelnek annak a nagy sikernek, amelyet elért. Huszonöt, sőt ötven százalékos veszteséget megindulás nélkül viseltek el a csapatok. Seregeink áldozatkész vitézségének köszönhető elsősorban a győzelem, amelynek óriási jelentőségét ma még nem is lehet eléggé méltányolni.

A csapatok magatartása minden kritikán felül áll; mint a gyakorlótéren, olyan pontosan hajtották végre az egyes mozdulatokat s a tüzelést. Valódi, nemes bátorság hatotta át katonáinkat. Hősiesen viselkedtek a sebesültek; jajsztót, nyögést nem lehetett hallani. Panasz nélkül, egyenesen és öntudatosan mentek a kötőzhelyre azok a sebesültek, akik járni tudtak s a többiek is nyugodtan várták, míg a szanitőcek elviszik őket.

Aki látta ezeket a katonákat az első nagy csatán reggelén és estéjén, annak felmelegedett a szíve és büszkén és hálatalten mondta: „Itt valódi katonák, itt egész férfiak harcoltak a császárért és királyért, a hazáért, a becsületért.”

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Hazafias tüntetés az Apollóban.

— A harctéri események eredeti mozifelvételai. — Az igazgatóság adománya a Vörös keresztnek. —

Az Apolló-színház életében örökké emlékezetes marad a mai nevezetes nap. Sok forró estét láttak már ennek a mozi-színháznak a díszes falai, de a ma bemutatásra került eredeti harctéri felvételek olyan lelkes hangulatot s olyan eseményeket váltottak ki a zsúfolásig megtelt nézőtérből, amelyek feljegyzése történelmi szükségesség. Az ember szíve lázasan dobogni kezd, mikor megpillantjuk a mi derék, vitéz magyar katonáinkat. Aztán a világháború történelmi eseményei vonulnak el a szemünk előtt, mintha akárcsak ott lennének a harctéren. Csupa borzalmas aktuális ez, képek a megszállott Belgiumból, a rettenetes 42-es mozsarak szörnyű pusztításai, *Lüttich*, *Namur* szétlődőzőtt várfalai, fölperzselt házak, elpusztított utcák, városrészek képei.

A publikum átszellemülve szívta magába ezeknek a történelmi képeknek a látványosságát. Minden ember tombolt lobogó lelkesedésében. A zenekar még soha ilyen szépen nem játszott s egyszerre felállt az egész közönség s előadta az „Isten áldd meg a magyart.”

Hatalmas óvációban volt része *Várnay János*nek, a szintársulat tagjának is, aki egy esedékes alkalmi prólogust adott elő.

Még négy napon át marad műsoron az Apolló történelmi nevezetességű műsora. Már ma rendkívül sok előjegyzés történt a következő napokra s ezért az igazgatóság ezúton kéri a közönséget, hogy a tolokodás elkerülése végett mindenki előre váltssa meg a jegyét.

E helyen jelentjük ki, hogy az Apolló-színház a mai feledhetetlen nap emlékére 100 koronát adományozott az aradi Vörös Keresztnek, amely köszönettel vette az igazgatóság nemesszívű ajándékát. 3

* *Kalapos Lujza*. (Nagy vigjáték sláger az Urániában.) Nagy érdeklődés közepette egy igen kedves, szellemes vigjátékot mutatott be tegnap a színház. A minden ízében kitűnő darabot a közönség a legnagyobb elismeréssel nézte végig és a nézőtérén egymásután hangzottak fel csengő kacajok és hangos hahoták az ötletes darab egyes jeleneteinél. Szellemes, humoros jelenetek, bohókás helyzetek és a komikumnak minden eszközével megrajzolt alakok népesítik be a kiváló képet, melynek minden egyes szereplője és minden jelenete a legkitűnőbb humorral van színre hozva. A szereplő színészekről nem kell sokat írunk, azok mindegyike régi, kedves ismerősei a közönségnek és a főszereplő bohókás mókáival, szellemes ötleteivel kedvenőnké lett. 5

* „*Shylock, a krakkói bankár*” közkívánatra legközelebb az Urániában. 5

* Eredeti harctéri felvételek az Urániában. 5

Orosz fogságba jutott aradi huszárhadnagy levele.

— Két sebbel a kórházban. — Megengedett levélírás. —

Az Aradi-Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 22.

Vannak fokozatai a szerencsétlenségnek is. A háboru borzalmait átmenet nélkül szenvedünk ránk és az első pillanatban azt hittük, hogy nem lesz elég erőnk ezek elviselésére. Azonban a nemzet összetartásában, a magyar társadalom szolidaritásában olyan erő nyilvánul meg, hogy a leggyengébbek is acélos erejű hőssé váltak. Együtt érezzük valamennyien mindnyájunk örömeit és fájdalmait és válvetve, mint a szikla oly szilárdan állunk együtt, hogy segítségére legyünk azoknak, akiket a háboru sulyt, akiknek egzisztenciáját, családját, egészségét, testi épségét a háboru, a hazáért hozott megbecsülhetetlen áldozatok veszélyeztetik és károsítják. Soha, mióta a világ áll, még társadalom ilyen erkölcsi erőket nem produkált, mint a magyar nemzet.

Ez a szolidaritás az, amely a megpróbáltatás napjaiban fentart és felemel bennünket, megvigasztalja a szenvedőket és elviselhetővé teszi a testi és lelki fájdalmakat. Ebből a szempontból ítélünk meg mindent, ami a háboruval összefüggésben van és ez erősíti meg a lelkeket, tartja távol a csüggedést, kölcsönöz erőt a kitaráshoz, ez kölcsönöz megnyugvást és nyújt reményt a jövő szerencsés alakulására.

Minden, ami a háboruban történik, mindnyájunk közös ügye. Még azok a piros színű tábori levelezőlapok is, azok a kusza írású levelek is, amelyek a táborból érkeznek Aradra, mindnyájunk érdeklődését keltik fel, mert a tartalmuk valamennyiünknek mond edes, vagy bus eseményeket. Akik innen, a városból indultak el a soha sem látott hősi viadalra, azoknak sorsa úgy érint bennünket, mint azokat, akik a várva-várt sorokat kapják. Tulzán nélkül mondható, hogy mindazokért, akik a dicsőség mezején vannak, hatvanezer ember imádkozik, hatvanezer ember aggódik és sorsuk fordulása ezt a nagy várost, minden rang és álláskülönbség nélkül izgatja, busítja, vagy megnyugtatja. Számtalan példáját látjuk és tapasztaljuk naponta ennek a lélekemelő jelenségnek és ezért kötelességünk nekünk, hogy a közönség ome lelki szükségletét mi is szolgáljuk. Most igaz a költő szava, hogy templom az emberi kebel belseje, amelyben a legtisztább érzelmek lakoznak.

Egy előkelő aradi uri család sarja, akit Aradon kellemes uri mivoltáért általános szimpátia vett körül, mint huszárhadnagy ment el a csataterre. Eleinte szorgalmasan érkeztek tőle a levelek, amelyek megnyugtatták a szülőket, a hozzátartozókat, de egyszerre hirtelen megszakadt a híradás. Hosszabb ideig hallgatót a hír, a fess huszárhadnagy sorsáért aggódni kezdett mindenki. A szülőket kérdésekkel ostromolták, de választ ők tudtak legkevésbé adni. A csataterre hazaérkezett sebesültek, hiteltre nem érdemeselb eszéléseiben minden ismerős előfordult, csak őröla nem tudtak még — hazudni sem. Megindultak az információk az erre hivatott fórumokon keresztül és ezek aztán eredményre is vezettek. Pozitív értesülés jött, azonban a szülői szív az első pillanatban a hallatára majd megszakadt. Azt írták Bécsből az aradi gyárosnak, hogy fia orosz hadifogoly. Ennél borzasztóbb sorsot európai ember elképzelni nem is tudott. Ez a hiedelem addig tartott, míg nem jöttek megnyugtató kijelentések arról, hogy az oroszok is emberségesen bánnak a sebesültekkel és a hadi-

foglyokkal. Elnék a ténynek megerősítése volt az a levél is, amelyet az Aradi Közlöny a napokban tett közzé és amelyben Lingauer Albin, a Vasvármegye főszekerestője írja Aradra egy ismerősének kérve azt, hogy értesítsen egy aradi családot rokonának sorsáról, aki orosz hadifogságba esett és akiről pozitív tudja, hogy teljesen jól érzi magát, mert az oroszok humanusan bánnak vele.

Most aztán maguk a sokat buslakodott szülők a fogságba került huszárhadnagy kezeírásából tudják meg, hogy az Aradi Közlöny értesítése teljesen megegyezik a tényekkel. A hadnagytól levél érkezett ma Aradra. Orosz fogságából írja szüleinek, akiket azzal vigasztal, hogy a becsület mezején kapott sebei ellenére is jól érzi magát, mert jól bánnak vele.

A szeptember 11-éről keltezett németnyelvű levél a következőkép hangzik magyar fordításban.

„Kedves szüleim! Elképzelem, hogy kétségbe vagytok esve, amiért nem hallottatok hírt felőlem. Remélhetőleg eljut hozzátok ez a levelem és megtudhatjátok belőle, hogy megy sorom. Egy orosz kórházban fekszem és jól el vagyok látva. Augusztus 29-én sebesültem meg és kerültem kórházba. Egyik golyó a balkaromon ütött sebet, de ez már begyógyult, a másik a térdemen és ez is gyógyulásnak indult. Elég jól tudok járni és azt hiszem, hogy nem is túlságosan súlyos a seb.

Sajnos, most hosszú hónapokig nem láthatlak benneteket, mert csak a békealkudozások megindulása után történik meg a foglyok kicserélése. Sajnos ti nem irhattok nekem és valószínűleg én is csak egyszer egy hónapban küldhetek nektek levelet.

Amilyen nehezen várják a szülők ezt a hónapos forduló, olyan nehezen várja az aradi közönség is, aki együtt örül a fia sorsán aggódó apával és anyával annak, hogy az orosz fogságban visszanyeri egészségét, meggyógyulnak azok a sebek, amelyek minden férfit büszkévő tehetnek. A csataterren, silenséges golyó ütötte azokat, amikor a délceg huszárhadnagy szemtől-szembe állott vele, hogy a kemény tusában ennek a sokat szenvedett országnak, a mindennél jobban szeretett edes hazának, mindnyájunknak boldogságát a vére árán váltsa meg.

Aradi Közlönyt kérnek a sebesült katonák. Megemlékeztünk már arról, hogy az Aradi Közlönyt nemcsak az aradi tartalékkórházakban fekvő sebesültkatonák számára küldjük tiszteletpéldányokban, hanem több fővárosi, sőt bécsi kórházba is, ahol aradi események iránt érdeklődő — tehát nyilván aradi sebesültek — várják gyógyulásukat. Csaknem napról-napra érkeznek távoli osztrák városokból is levelek, amelyekben az odakerült aradi sebesült katonák kérését tolmácsolva az Aradi Közlönyt kérik. Sok ausztriai városba viszi már a posta az Aradi Közlöny számait. Ujabbán Graz, Königshof a. E. és Linz városokból érkezett ilyen természetű kérelem az Aradi Közlönyhöz. A tiszteletpéldányokat a sebesült hősök számára mindenhová utnak indítottuk.

Veszélyben vannak Franciaország gyarmatai.

(A marokkói és tuniszi felkelés. — Brutális a monarchia konzulával szemben.)

Az Aradi-Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 22.

Ma már megírta az Aradi Közlöny, hogy Marokkóban nagy az izgalom és az arabs lakosság szent háborura készül franciák ellen a Nemcsak Marokkóra, hanem Franciaország algeriai és tuniszi gyarmataira is kiterjed ez a morgalom, tehát a hármass entent tagjai közül nemcsak Angliát, hanem Franciaországot is az a veszedelem fenyegeti, hogy elvesziti gyarmatait. Az északafrikai francia gyarmatok hangulatáról érdekes dolgokat közöl Bilgner dr., aki a háboru kitöréséig egy nagy lap marokkói levelezője volt, de a hadizenet után a franciák kiutasították őt, mint német alattvalót.

— A világháboru első napjaitól kezdve felettő veszedelmes és kiélesedett volt a helyzet a francia protektorátus alatt álló afrikai területeken — írja Bilgner dr., aki jelenleg Rómában időzik — Marokkóban például már július elején aggodalmas volt a helyzet. Lyautey tábornok, a marokkói francia helytartó és parancsnokló generális egy interjuban úgy nyilatkozott, hogy a fezi fölkelők agitációja az Atlas hegység vidékét lángba borította és épen ezért a Marokkót megszállva tartó nyolevanezer főnyi francia katonaságra minden percben szükség van.

Ugyancsak július elején dekrétum jelent meg, amely a franciák hadműveleteinek Marokkó területén kiterjesztése céljából és Algeria biztonságának megóvására újabb algiri tirailleur zászlóaljak föllállítását rendelte el. Július második felében francia műszaki csapatokat szállítottak Marseilleből és Bordeauxból Marokkóba és egy nappal a világháborut bevezető hadizenetek előtt még egy Marokkóban állomásozó vezérkari tiszt hazairt levelében így jellemezte a helyzetet:

— Ha Lyautey tábornokot innen visszahívják, általános fölkelés tör ki, amelyet azután százezer katonával sem verhetünk le. Marokkó egész okkupálása bizonytalan és törékeny alapokon nyugszik. Uralmukat egyedül a tábornok nagy tekintélye és energiája biztosítja. Amint Lyautey kiteszi a lábát Marokkóból: vége mindennek.

Igy irt a dolgokba beavatott francia vezérkari tiszt és néhány nappal utóbb bekövetkezett a rettegetett szerencsétlenség: nem csupán Lyautey generálist hívták haza Franciaországba, hanem az okkupáló katonaság legnagyobb részét is. Az okkupáló sereg Lyauteynek július 12-én kiadott hivatalos jelentése szerint 37,000 francia, 23,000 benszülött algeriai, 10,000 szenegáli és 10,000 marokkói katonából állott.

Nem kevésbé rossz a helyzet a francia Tunisban, ahol szintén forronganak a becsülöttök. Egy hónappal a háboru kitörése előtt Lauret djerbal kormányzó arról panaszkodott már, hogy negyvenezer forrongó arab rendbentartására összesen 40 katonája és 4 osztrák van.

Amikor Marokkóból eltávoztam és az Etna nevű olasz gőzösön Nápoly felé igyekeztem, Sfaxnál a franciák föltartóztatták hajónkat és osztrák származású matrózokat kitaláltak rajja. A németekkel nem törődtek. Tunisban ismétlődött ez az eset és itt egy osztrák utast egyszerűen kivonszoltak a partra és lezárták.

Brutálisan bántak el a franciák Stalio Mátyás derbai osztrák-magyar konzullal is, akit a derbai pap házában lezártak, fogsága alatt pedig a konzulátus épületét kifosztották.

Staliót, aki dalmata származású és 13 éve él Djerbában, mint bornagykereskedő, csak akkor becsátották szabadon, amikor megígérték, hogy lemond a konzuli ügyvivői állásról.

Hamis hírek aradi tisztek elestéről.

(Aki levelével cáfolja meg a halálát.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 22.

Nem győzzük eléggé hangsúlyozni, hogy a közönség ne üljön fel, hanem erélyesen utasítsa vissza mindazokat, akik nagyképpen és a jól értesültség nevébe öltözve rémhíreket terjesztenek. Különösen azoktól óvakodjunk, akik a harctéren küzdő hőseink sorsáról mondanak el majd lelkesítő epizódokat, majd pedig mint beavatott helyről értesültek, szomorú képpel adják tudtul, hogy szegény hadnagyunk, vagy kapitányunk meghalt.

— Beszéltem a kapitány pucérjével, aki rátette a szemfedőt elesett gazdájára. Meghalt bizony szegény kapitány, de ne mondd el senkinek, mert a felesége még nem tudja és miért tudja meg épen magától. Nagyon kérem, tartsa titokban, nem jó, ha az emberek épen a mi révünkön értesülnek a gyászosetről.

Másnap pedig a kapitány hazajön Aradra és örömmel konstatáljuk, hogy sebesült ugyan, de csak könnyen és egy hónap múlva felgyógyulva megy vissza a csapatához.

Ma egy előkelő állásban lévő katonatiszt mondotta el az Aradi Közlöny munkatársának, aki hiteles adatokat kért tőle a házieszred tisztjeiről, hogy a helyzet kétségbeesítő, mert a sok hamis és rémhír következtében a tisztek családjai a legrémesebb napokat élik át. Pozitív híreink és értesüléseink nekünk sincsenek, de legalább eltökélt szándékunk, hogy nem hiszünk a híreszteléseknek. Az én irodámban is elmondotta már egy a harctérről hazajött katonára, hogy ő látta, amikor egyik kapitányunknak golyó furta át a fejét és ugyanez a kapitány már akkor Aradon feküdt a kórházban átlát — lábbal.

Ebbe a kategóriába tartozik egy aradi, a házieszred kötelékébe tartozó fiatal századosnak az esete is. A kapitányt az aradi társaságokban igen jól ismerik és kedvelik. Igen szép férfi, valóságos keleti típus. Régióta tartozik a házieszred kötelékébe és a mozgósítás alkalmával történt előléptetése általános örömet keltett.

Epen ezért óriási részvétellel fogadták Aradon azt a hetekkel ezelőtt érkezett hírt, hogy a fiatal kapitány mindjárt a galiciai csaták legelsőjében, alig hogy a mi ezredünk a tűzvonalba jutott, egy ellenséges golyó által találva elesett. Ezzel a gyászos jelentéssel egyidejűleg azt is a loghatározottabb alakban beszélték, hogy egy bajtársa ott a csatamezőn kiszedte az elesett százados zsebeiből az iratait és Aradra hozta, hogy az illetékes hatóság útján a családhoz eljuttassa.

Megsírattuk a jó barátot, a kedves, vidám fiút, akinek szép karrierjét szíves figyelemmel kísértük. Már meg is békültünk azzal a megváltozhatatlan gondolattal, hogy szépen fejezte be életét, hősi halált halt és készültünk egy másik hősünk elsíratására. Mert hála istennek a hírt hozók nem fogynak el, minden napra jut egy szívmarcangoló haláleset.

Azonban — és most igazán nem gunyos szóvirág — mit tesz isten? Istén megóvja az ő hőseit a haláltól, mint azt ama elsíratott és gyászolt kapitány ma sajátkezűleg írt levelében tudatja az Aradi Közlöny egyik munkatársával, akinek a következő levelet írta Budapestről, az Üllői-uti klinikáról, ahol ápolják:

Tisztelt Uram, miután mindig meleg érdeklődéssel volt szerény személyem iránt, nem

mulaszthatom el Önt értesíteni sebesülésemről. Pénteken a hó 11-én egy Lemberghez közel eső ütközetben 3 golyó által eltalálva meglehetősen súlyosan megsebesültem. A balkarom eltört és össze van roncrolva; 2 golyó a baloldalamat érte, ezek közül az egyik golyó még bennem van. Fájdalmaim meglehetősen nagyok, de türelemmel viselem. Katonáink szépen és hősiessé dolgoznak, bár csak az Isten megsegítésére drága hazánkat. Őszintén üdvözlő kiváló tisztelettel X. Y.

Örvendétes az óriási szerencsétlenség közepette is ez a hír, mert él a derék katonatiszt, akinek gyógyulását minden jó ember kívánja és reméli is.

Valószínű, hogy igen sok megsíratott kedves emberünk személyesen fogja megcáfolni a fölöle elterjedt gyász híreket.

Aradi önkéntes ápolónők ünnepé.

(Fogadalomtétel a városházán. — Zimmermann Károly dr. beszéde.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 22.

A városháza nagyterme ma délután színesen, ragyogóan pompázott, míg odakünn sötét fellegekben ruhant az őszi eső a szürke sáros utcákra. Szép fiatal leányokkal, asszonyokkal, telt meg a terem minden zuga, fehér főkötők alól száz meg száz kedves fejecské kandikált ki, üde tisztaság éradt a közgyűlési terem sok világot ártó padjaiból, amelyekben a helyzethez illő komolysággal foglaltak helyet az aradi Vörös Kereszt Egyesület önkéntes ápolónői. A különböző kórházakból összegyűjtött és a hölgyek a rövidke félóra magukra hagyták a sebesülteket, akiket olyan gondos szeretettel ápolnak, mintha minden asszonynak férje vagy fia, minden leánynak vőlegénye vagy testvére volna az a kórházi ágyon lázas testtel hánykolódó katonára, akinek testi fájdalmait enyhítik, lelki csüggedését együttérző, vigasztaló meleg szavakkal csaltják el a fehér ruhás, kedves ápolónők. Istennek tetsző és valóban önfeláldozó munkájuknak egyetlen jutalmát: az ápolónői bizonyítványt s a vöröskeresztes fehér karszalagot kapták most meg, ezért gyűltek össze a városházára.

A Vörös Kereszt Egyesület aradi fiókjának lelkes elnöknője, Vásárhelyi Janka nyitotta meg néhány szóval az ünnepélyt és örömmel jelentette be, hogy Ferenc Szalvátor főherceg, a Vörös Kereszt Egyesület elnöknője Csernovits Diodor miniszteri tanácsost nevezte ki Vörös Kereszt Egyesületi biztossnak. Majd Zimmermann Károly dr. igazgató főorvos vette át a szót s a következő lungületes beszédet intézte a hallgatóságához:

— Nehéz idöket élünk. Az emberiség történetének egy-egy fordulópontja áll előttünk nap-nap után. Az események gyors egymásutánban folynak le, oly gyors egymásutánban, hogy alig győzzük lélegzettel. A rongyos orgyilkosok, királygyilkosok nemzete szövetségelt azzal a nemzettel, amely valamikor a „nagy” jelzőt igényelte magának, hozzáállott harmadiknak a kalmar nemzet, mely pénzért mindenre képes és ez a három összeállott végül azzal a nemzettel, amelyet egypár embernek önkényuralma a sötétségben tart vissza, néptömeggel, mely mint tunya tömeg szerepel csak, mely a kultúra, a haladás fenekölt gondolatára képtelen. Ez a társaság dobta oda a keztyüt annak

a népnek, amely mindig a kulturának, a felvilágosodásnak, a haladásnak volt a szószólója. Agg királyunk, ki hosszú évtizedekig türelemmel, békettéréssel simított el mindent az utból, ami az európai békét veszélyeztetné, végre is kénytelen volt felvenni az odadobott keztyüt. Hű szövetségestársával Európa kultúrnépe ma háboruban van a barbarizmussal, a sötétséggel, a haladás ellenségeivel.

— A háborúkoztató nyomorok, szenvedések, fájdalomnak — folytatta beszédét — csak elején vagyunk s amilyen kötelessége minden férfinak harcba szállni, ép oly kötelessége minden nőnek ide csoportosulni körénk, a Vörös Kereszt zászlaja alá, enyhíteni a kín, a fájdalmat, szenvedést, amit a háború magával hoz. Nem szívesség ez, kötelesség. Azok, akik válogatnak a munkában, akik nem akarnak odamenni, ahová kijelölik őket, ide se jöjjenek, itt csak munkás ápolónőre van szükség, olyanokra nincs, aki válogat a munkában.

Végül arra kérte még az ápolónőket, hogy egyformán bánjanak a mi sebesülteinkkel s az ellenséges sebesültekkel is.

— Mielőtt kiosztanók az okleveleket és a karszalagokat — fejezte be beszédét a főorvos — mondják utánam ezt a fogadalmat:

— Én, ... a Magyar Vörös Kereszt Egyesület önkéntes ápolónője ünnepélyesen fogadom, hogy abban az esetben, ha egészségem és családi körülményeim nem gátolnak, a Magyar Vörös Kereszt Egyesület felszólítására béke idején az évenkénti ellenőrzési számomra résztveszek, háború esetén pedig az ajánlati lapon megjelölt kórházban jelenek meg és ott mindaddig, amíg rám szükség lesz, betegápolónői szolgálatot teljesítek és ezen hönleányi kötelességemnek hiven és pontosan fogok megfelelni.

Meghatettan, megilletődötten mondták el az ápolónők a főorvos után a fogadalom szövegét s ezután egyenként odajárultak előbe az első tanfolyam végzett hallgatóknál, akiknek névsorát az Aradi Közlöny már közölte. Vászár helyi Janka elnöknő mindegyikkel kezét szorított s átadta nekik ezt a bizonyítványt:

Önkéntes betegápolónői bizonyítvány.

Ezennel hitelesen igazoljuk, hogy ... a magyar szent korona országainak Vörös Kereszt Egyesülete által az 1914. évben rendezett önkéntes betegápolónői tanfolyamon résztvett, a vizsgát eredményesen letette és ennek alapján a Magyar Vörös Kereszt Egyesület önkéntes betegápolónői sorába felvett.

Az igazgatóság nevében:

Dr. Zimmermann báró Feilitzsch a tanfolyam vezetője. központi főgondnok.

A bizonyítványon kívül vörös keresztos karszalagot is kaptak az önkéntes ápolónők. Közükben a bizonyítvánnyal, karjukon büszkén hordva a szép jelvényt, siettek vissza ezután a hölgyek a kórházakba, ahol már visszavárták őket a sebesültek.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 257
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — 151
Nyomda	— — — — 151

Oroszország orgyilkosokkal dolgozik.

— Meg akarták ölni Ferdinánd bolgár királyt. — Kudarcot vallott a moszkovita politika a balkán államokban. — Bulgária és Románia semlegessége. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Szófia, szeptember 22.

Bulgária és Oroszországi ntrikái címmel jelent meg most egy röpirat, amely a főváros közönségének és egész Bulgáriának ismét emlékeztetőbe idézi azokat a gaztetteket, amelyekkel Oroszország évtizedek óta befolyást akart gyakorolni Bulgária politikájára. Oroszország balkáni politikájáról ad képet ez a röpirat és az a kép, amelyet ad árulásokrak, erőszakosságokrak, politikai gyilkosságokrak, egész népfajok elnyomásának véres és szakadatlan láncolata. A röpiratot több ismert bolgár politikus és történettudós írta.

Az egyik fejezet, amelynek Stefanov történetíró a szerzője, foglalkozik Oroszország egész, elejétől végig vérral írt történelmi fejlődésével és rámutat arra, hogy a szláv Oroszország, amelyek politikusai a Balkánon is a nagy szláv eszmét hirdetik, valósággal hóhéra volt a szintén szláv Lengyelországnak. — Stefanov részletesen foglalkozik Murawiev gróf jellemzésével is és megállapítja, hogy a nagy befolyású orosz államférfiu valósággal emberi alakot öltött bestia volt. Vad közákosordáival végigpusztította a szlávok szent nevében a szláv Lengyelországot olyan emberfeletti kegyetlenséggel, hogy az országutak mentén sok-sok kilométer hosszúságban minden talpalatnyi területet holttestek borítottak. Az asszonyokat a lengyel falvakból, városokból összefogdoszták a kozákok és embertelen, leirhatatlan, ocsmány kinzások után hurcolták el szibériai bányamunkára.

Milow bolgár politikus külön fejezetben sorolja föl történelmi bizonyosságait annak, hogy Oroszország a politikai gyilkosságot odahaza is, de a befolyása alá kerített külföldi államokban rendszerré tette. Szibériát például az oroszok úgy kerítették uralmuk alá, hogy husz szibériai néptörzs fejedelmét sorra meggyilkolták. Ugyanezzel a „jól bevált rendszerrel” tették el láb alól Mandzsúria és Korea uralkodó dinasztijájának tagjait. Bokkarában egymásután két emirt ölték meg fölbérelt orgyilkosok, mert nem akarták elfogadni az orosz protektorátust a bokkari emírségre. Turkesztánban az orosz kormányzó, aki az orosz hadseregnek aktív tábornoka, az Oroszországgal nem szimpatizáló turkesztáni herceget meghívta a kormányzói palotába, vendége tiszteletére nagy ünnepet rendezett és az ünnepen megölték a herceget. Amikor a kaukázusi tartományok birtokáért harcoltak az oroszok, a cári sajtókezű levelével biztosította a katolikus örményeket teljes vallási és politikai szabadságuk tiszteletbentartásáról, hálából a segítségért, amelyet az örmények a törökök elleni hadjáratban nyújtottak Oroszországnak. Amikor azután Kaukázust bekebelezték az orosz birodalomba és az örményekre nem volt többé szükség, Paskievics tábornok egyszerűen főgságba vetette az örmények vezérét és elrabolta tőle a szabadságot ígérő cári kéziratot. 1877-ben a kisázsiai örménymészárlások idején Labanow-Rostowski orosz külügyminiszter kerekén kijelentette:

— Nekünk csak Örményországra van szükségünk, örményekre nem.

Amikor Oroszország Perzsiát érdektörébe gyekezett vonni: egymást követték perzsa föl-

dön a politikai gyilkosságok, amelyek az oroszellenes perzsa főembereket tették el láb alól. Az sem vitás többé, hogy Sándor szerb királyt és feleségét, Draga királynőt a szerb tisztiliga és Encsics, Oroszország titkos ügynöke orosz kivánságra ölték meg bestialis módon. A királyi pár holttestét a konak ablakából kihajították a gyilkosok, hogy az orosz követ lakásából láthassa és bizonyosságát szerezhesse annak, hogy a tettest végrehajtották. Milow annak a nézetének is kifejezést ad, hogy a trónörökös pár ellen elkövetett szerajevói merényletet is az orosz diplomácia tudtával készítették elő.

Oroszország vérral bemocskolt kezét Bulgária is érezhette közvallenül. A ruszofil párt és a most nyíltan árulóvá vált Dimitriov Radko erőszakolták ki Battenberg Sándor fejedelm lemondását és azt talán külön nem is kell megemlíteni, annyira ismert, annyira nyilvánvaló, hogy Bulgária nagy államférfiát: Stambulovot orosz börtönök ölték meg Szófia nyílt utcáján, mert Oroszország balkáni tervének Stambulov újját állta. A legutóbbi időben igen számottevő orosz helyen Ferdinánd bolgár király meggyilkoltatásának tervével is kezdtek foglalkozni, mert bonyolították az utolsó akadályát annak, hogy Bulgária vak eszközévé váljon az orosz érdekeknek. Sawinsky szófia orosz követ maga irányította a királygyilkosság előkészítését és személyesen tárgyalta Szófia leggyanusabb alakjaival. — A bolgár politikus nem tartja kizártnak azt sem, hogy Jaurés meggyilkolásában is orosz kéz szerepelt.

Waskow dr. bolgár ellenzéki pártvezér „Sawinsky vakmerősége” címen írja meg a röpiratban, hogy a szófia orosz követ a legalattomosabb aknamunkát végezte hónapokon keresztül, a bolgár parlamenti ellenzéket egyenesen hazaurulásra bujtogatta. Sawinsky minden igyekezetével és minden rendelkezésére bocsátott anyagi eszközzel arra törekedett, hogy a forradalmi elemeket, a kótos okszisztentákat és bolgár ellenzéket egyesítsa, nyílt lázadásba hívja be, hogy Ferdinánd királyt detronizálja és Bulgáriában a köztársaságot kiáltásák ki, természetesen Oroszországnak szolgáló államférfiak kormányzatával. Szerencsére Bulgária még nem Perzsa és az elaljasodott orosz diplomácia gonosz terve nem sikerülhetett.

A röpirat utolsó fejezete azzal az orosz szemrehányással foglalkozik, hogy Bulgária hálátlan Oroszország iránt. Vajon miiben találnak hálátlanságot? — kérdi a röpirat szerzője. Talán abban, hogy Bulgária nem sietett az áruló és elvotemült Szerbia segítségére és nem engedte meg, hogy orosz csapatok Bulgárián keresztül manjonak a méltó büntetését olvovó Szerbia támogatására. Bulgáriában minden józanlátású és meg nem vesztetett politikus jól tudja, hogy ha egyszer orosz csapatok teszik akármiylen címen és szándékkal a bukát bolgár föltre, akkor vége van a bolgár függetlenségnek. Bulgária hálátlanságáról ne beszéljen az az Oroszország, amelynek politikáját az orgyilkosságok sorozata jellemzi legjobban és amelynek börtönök Danovet, Gersovot, Dimitriov Radkot még megtűrik szabad Bulgária földjén.

Bulgária semleges marad.

Szófia: (Táviróda, cenzurálva.) Toncseff bolgár miniszter fogadta a szófia lapok munkatársait és kijelentette előttük, hogy Bulgária legszigorubb semlegesség álláspontján marad és ezen Oroszország kilátásba helyezett ígéretei nem változtatnak.

Anglia kudarcra a Balkánon.

Konstantinápoly: (Táviróda, cenzurálva.) A Tanin írja: Buxton missziója kudarcot vallott. Kísérlete arra, hogy Bulgária igényeit Macedóniáról Tráciára irányítsa, hajtörést szenvedett.

Románia semlegessége.

Róma: (Táviróda, cenzurálva.) A Stefani ügyvédség jelenti: A román követ, hogy Románia magatartásáról elterjedt fantasztikus híreknek véget vesson, kijelentette, hogy a kormány tagjai között teljes az egyetértés. A románok politikája az, amelyet a koronatanácsban megállapítottak.

Berlin: (Cenzurálva.) A román semlegességet újból biztosították. A Vossische Zeitung egy bukarostói távirata szerint azok a tárgyalások, amelyeket von Busse bíró, az új német követ folytatott a kormánnyal, teljes eredményre vezettek. A minisztertanács a király ölnöklétével elhatározta, hogy kitart a legszigorubb semlegesség mellett.

Aradiak levelei a harcterekről.

Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 22

A déli harcórón küzdő egyik aradi tartalékos tiszt a köve közö levelet írt: Karó G. az aradi kir. főgimnáziumi tanárnak:

Mólyon tisztelt Tanár ur!

Sokszor gondolok Önre, ki a történelem nagy eseményeit oly nagy tudás al és hazafil lelkesedéssel tártá elénk. A lelkesedésem nagy részét Önnek köszönhetem, ki hazámat, királyomat megszerezni tanított. Most, amikor alkalmam volt győztesen az ellenséges hadállásokba törni, ugyanaz a fensőséges érzés tölti el lelkemet, mint mikor a mólyos tisztakt tanár ur az iskola padjai között lelkes, lebilincselő magyarázataival ifju lelkeinkbe az érzelmek fennomját, a győzelem érzelmét keltette fel. Most tudom csak igazán értékelni azokat a tartalmas olragadó magyarázatait, melyekkel képes volt hűen elképzelteni a valóságot. A háboru fenséges érzetei mellett annak borzalmain is elénk tárta oly hűen, hogy a harcból hazatérők nem adhatják elő jobban. Még egyszer megköszönöm azokat a felejthetetlen szép magyarázatokat. Üdvözlétet küldi hálás tanítványa és még hálásabb kollegája.

A déli harcterről írja ismerősök egy aradi városi tisztviselő, tartalékos tiszt a következőket:

— Nem áll módomban annyit levelet küldeni, amennyit szeretnék, mert a posta igen rándolósan közlekedik, sőt azt is robaogtatja, hogy egészen elmegy, akkor nézünk aztán csak jól ki. Hónap azóta sem egy hálom, még meg. Még akarom tehát nyugtatni, hogy ne féljen, mert eddig semmi bajom. A helyzet is úgy látszik, mintha kissé javulna. Ha továbbra is fennmaradok a várban, aminek csak örülök, mert itt én vagyok az ur, nem parancsol senki.

Áttörve a francia seregek centruma.

(Bombázták a németek Rheimsot. — Anglia belsimeri vereségét. — Nyomorban a francia polgárság.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin, szeptember 22.

Moraht őrnagy, a kitűnő katonai író a Berliner Tageblatt hasábjain a következőképp ismerteti a nyugati harctéri helyzetet:

Teljes biztonsággal állíthatjuk, hogy amilyen sorsa volt a legszélső jobbszárnyunk elleni francia áttörési kísérletnek, aminő vége volt a harcnak a mostani jelentések szerint a csatálér különböző pontján, olyan véget érnek a további francia erőlködések, amelyek dél fe-

lől az Aisne melletti állások ellen irányulnak. Rövid időn belül az a lassu tempó, amellyel centrumunk tért hódít, rövidesen sokkal gyorsabbá válik — a rheimsi eredmények már is erre mutatnak — annál is inkább, mert a franciáknak verduni taktikai szempontból nagyon jelentős kirohanását könnyű szerrel visszautasítottuk.

Folytonos sikerek közt nyomul elő a német hadsereg.

A Magyar Távirati Iroda jelenti Berlinből:

A nagy főhadiszállás szeptember 21-én este 9 órakor jelenti:

A Rheims körül vívott harcokban meghódítottuk Cracnelle várszerű magaslatot és előnyomulásunk közben az égő Rheims ellen, elfoglaltuk Betheny helységet.

A Verduntól délre levő záróerőd-vonal elleni támadásunk, sikeresen túllépte a keleti szélen Cote Lorrainet, amelyet a 8-ik francia hadtest védelmezett.

Verdun északkeleti frontján az ellenség egy kitörési kísérletét visszautasítottuk.

Toultól északra tüzéségünk rajta ütött a táborozó francia csapatokon.

Egyébként ma a francia harctéren nagyobb harcok nem fordultak elő. Belgiumban a helyzet változatlan.

Lángokban áll a rheimsi székesegyház.

Rotterdam: Hétfőn délután a német ágyútegek bombázni kezdték a rheimsi székesegyházat. Az épületben nagyon súlyos károk estek, de architektonikus szempontból a székesegyház még érintetlen, mert teljesen restaurálni lehet. A gránátzapor hétfőn este újból megkezdődött.

London: Az „Evening News” jelenti: Tegnap délután félöt órakor a rheimsi székesegyház lángokba borult.

Genf: Párisból táviratozzák: A katedrális homlokzata az ágyúzás következtében megsérült ugyan, de építészek véleménye szerint könnyű lesz helyreállítani. A német bombázás azért történt, mert a székesegyház mögött felállított francia ágyúk nagy károkat tettek a támadásra előnyomuló német gyalogságban.

Genf: Bordeauxból jelenti: A németek bombázzák Rheimsot és a székesegyházat is, amely már lángokban áll. A francia kormány emiatt tiltakozó jegyzéket küld minden hatalomhoz.

Genf, szeptember 22. A francia ágyútegek Rheimsban a székesegyház mögött állottak fel. A német tüzéség parancsnoka, aki a főhadvezetőségtől utasítást kapott, hogy a romok templomot minden lehető módon kímélje, hosszú ideig megfelelt ennek a parancsnak, de a francia ütegek a székesegyház fedozete alatt trósean tüzeltek és a támadó német gyalogság ilyen körülmények között nem mohatett előre. Így történt, hogy a német ágyútegek tüzét végre is a székesegyház mögött levő francia ütegekre kellett irányítani, de a német tüzerek még ekkor is lehetőleg kímélték a templomot, úgy, hogy csak kevés ágyugolyó érte. A székesegyház könnyen restaurálható, ellenben a városház épülete romokban hever. (Magyar Távirati Iroda.)

Angol jelentés a harctéri helyzetről.

Berlin. (Magyar Távirati Iroda.) Londonból nagy kerülőn közli egy távirat, hogy az angol külügyi kormány sajtóirodája a harctéri helyzetről a következő hivatalos közleményt adta ki:

A helyzet változatlan. Az időjárás rossz. A sajtóiroda hivatalosan megcáfolja azokat a

híreszteléseket, amelyek arról szóltak, hogy orosz csapatok estek szállottak partra Franciaországban.

Franciaország helyzete kedvezőtlen.

Páris. Pau tábornokot a kormány Délfranciaországba küldte, hogy szervezzen egy segédhadtestet. Ezzel maga a kormány is kezdi beismerni, hogy Franciaország helyzete kedvezőtlenre fordult.

Angolok vesztesége a Marne-menti harcokban.

Koppenhága. A Temps jelenti szeptember 18-iki számában: Az angol segítő hadsereg a Marne-menti harcok folyamán tizenötezer embert vesztett halottakban és sebesültekben.

Oreg parasztok a harctéren.

London. (Cenzurálva.) A francia csapatokat öreg parasztok követik, hogy az est beálltával a halottakat összeszedhessék és eltemessék.

„A hallgatóg óriás.”

Milanó. A francia lapok elragadott dicsőretekkel emlékeznek meg Joffre tábornok generáliszimuszáról. Azelőtt „a hallgatóg Joffrenak” nevezték, most úgy irnak róla, hogy „a hallgatóg óriás.”

Izwolszki szökése Bordeauxból.

Bécs. A Neues Wiener Journal berlini tudósítója táviratozza, hogy az ottani diplomáciai testületnek egyik tagja közölte vele, hogy Izwolszki orosz nagykövet elhagyta Bordeauxt és Angliába menekült. Izwolszkinak ez a kijelentése: „Ez az én háborúm” — valóban autentikus. A háború kezdetekor mondotta ezt Oroszország nagykövete. Izwolszki most már kevésbé bizik a háborújában és a franciák dühétől Angliába menekült.

Olaszország közvetíti a békét?

Róma. (Cenzurálva.) Az egyesült szocialista párt vezetősége kijelentette, hogy Olaszországra, mint egyetlen semleges hatalomra az a misszió vár, hogy közvetítsen a hadviselők között.

A jövő nyomora.

A Bud. Tud.-nak jelenti Berlinből: An Information című párisi pénzügyi lap kijelenti, hogy a francia járadéktulajdonosoknak a háború előtt megtakarított pénzeit teljesen felélték. A háború után a polgárságban a a jobb-módu munkások közt nagy nyomoruság fog kitörni.

Megbuktak az angol machinációnok.

Budapestről jelenti: A fővárosi lapok a német hadikölesön példátlan és nagyszerű sikerében az angol machinációnok felet aratott döntő győzelem előjelét látják.

Franciaország nem kap pénzt.

Stockholmból jelenti: (Hivatalos.) A francia kölesön terve Amerikában végleg megfeneklet, minek következtében most Londonban kísérleteznek.

Elosapott angol admirális.

London. (Táviróda cenzurálva.) Troubridge ellentengernagyot, a középtengeri flotta parancsnokát visszahívták a vizsgálat indult ellene a Goeben és Breslau megmenekülése miatt.

Elsülyesztett angol hajók.

Budapest. (Táviróda cenzurálva.) Calcutta. Annak a hat angol gőzösnek, amelyeket az Emdem elsülyesztett, tisztai és legénysége időérkezett. Emden elfogott dróttalan távirat által megtudta a hajók elindulását. Az elsülyesztett brit hajók nevei: Indus, Low, Kabinja, Mülin. Diplomát és Traibock.

Forradalom az angol gyarmatokon.

Konstantinápoly, szept. 22. (Cenzurálva.) Osmanischer Lloyd jelenti: Indiában és Egyiptomban a forradalom egyre terjed, véres összeütközések napirenden vannak.

Délafrika nem harcol.

Köln. A „Kölnische Zeitung” jelenti a hollandi határról: A „Times” közlése szerint a délafrikai képviselőház a háborúban való részvételre vonatkozó javaslatot elvetette.

Német csapatok Fokvárosban.

Fokváros. (Táviróda cenzurálva.) Német csapatok behatoltak Fokvárosba a császári ták magukat.

Ostromállapot Kinában.

Peking. (Táviróda, cenzurálva.) Kína tartományában kihirdették az ostromállapotot. Pekingben sok felkelőt kivégeztek.

Memeltől a Dnyeszterig.

(Uj pozíciókban seregeink. — Szerbia seregei forronganak.)

(Hivatalos távirati tudósítás.)

Budapest—Bécs, szeptember 22.

Galíciai hadseregünk helyzete.

Krakko, szeptember 22. A Nova Reformja egy kiváló személyiségtől, akit katonai szaktekinetlynek mond, fejtegetést közöl a galíciai pillanatnyi katonai helyzetről. A fejtegetés a többi között a következőket mondja: A rettenetes tulerő ellenére, mellyel az oroszok Galiciára vetették magukat, az osztrák-magyar hadsereg az oroszokat nem engedte egy bizonyos határon túl. Tulereje ellenére az orosz seregnek meg kellett állania és nem tudta megakadályozni, hogy az osztrák-magyar hadsereg koncentrációja kedvező terepen végbemanjen. E fontos eseménnyel szemben az orosz hadsereg passzív viselkedésre volt kényszerítve. Ez pedig világos jele katonai helyzetünk javulásának. Seregünk hősiességének köszönhető, hogy ez az új csoportosítás zavartalanul lehetséges volt. Ma hadseregünk az új pozíciókban összpontosítva áll és várja a parancsot a további harcra.

KNAPP SÁNDOR

kelemfestő, vegytisztító és fehérnemű gőzmosó Intézete, ARAD. Intézet: MAGYAR-UTCA 26. szám alatt. Felvételi iroda: WEITZER- és KAZINCZY-UTCA sarkán. (A főpostával szemben.) Vidéki megbízásokat gyorsan és pontosan eszközölök.

Modern ruhafestés legújabb divatszí-
nekre, minta után. — Ruhatisztítás ve-
gyilleg, száraz úton. — Továbbá osipke-
és szövet-függöny, szörme, szőnyeg,
butor-szövet, kézimunkák, keztük sib.
stb. tisztítása és festése. — Több
évi külföldi gyakorlat. 4879

Kis történetek

a nagy háborúból.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 22.

(Az orosz fegyverek.) Egy tartalékos had-
nagy mondta el a következő tréfás történetet:

— Amikor szakasszommal megérkeztem Gali-
ciába, azt mondtam a fiuknak: „Na, aki a leg-
első orosz puskát elhozza, kap tőlem öt koronát”.
— Még az nap jelentkezett nálam Krausz Mór
közlegény, aki a civil életben lisztkoreskedő.
Felmutatott egy orosz fegyvert, amelyet mi a leg-
nagyobb örömmel üdvözlöttünk. Természetesen
azonnal kiutaltam neki az öt koronát és
megmondtam neki, hogy ezután is minden orosz
puskáért öt koronát kap. Másnap ismét Krausz
jelentette nekem, hogy öt orosz puskát hozott és
kéri érte a 25 koronát. Örömmel fizettem ki a
pénzt a hős katonának. Óriási volt a meglepeté-
sem, amikor három nap múlva a fiu egy egész
szekér orosz fegyvert vonultatott föl. Roppant
elbámultam és megkérdeztem bátor katonámtól:
„Hol szerezted ezt a sok fegyvert? Talán egy
egész orosz szakaszt öltél meg?”

— Nem — felelte a fiu — hanem darabját
két korona ötven fillérért vettem attól a kollé-
gámtól, aki az orosz hadseregben szolgált.

(A kozák feje.) Magyar huszárok kergettek
egy csomó kozákot. A shrapnel elvitte a fejét az
egyik kozáknak, de a fiu azonnal nem bukott le
a lóról, hanem pár pillanatig úgy nyargalt tovább,
mintha oda lett volna szögezve. Egy jóhumoru hu-
szár tréfásan rákiáltott a fej nélkül vágató ko-
zákra:

— Hékiás, nem látod, hogy leesett a fejed?

(A bolond orosz.) Amikor egy galíciai fa-
luba bementünk, — beszéltek — már este volt.
Mivel azt a jelentést kaptuk, hogy az ellenség
errefelé nem mutatkozik, nyugodtan elhelyezked-
tünk a házakban. Néhány óra múlva fegyverdör-
renések zavartak föl bennünket. Az egyik házba
különösen nagy erővel lövöldöztek. Ugyanaz a
Krausz, aki a sok fegyvert szereste, dühösen ki-
áltott ki az ablakon az oroszok felé:

— Ne lőjjetek be, nem látjátok, hogy embe-
rek vannak idebent?!

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.*

ISKOLAKÖNYVEK

FOGYMNASIUM
ALL. FOREALISK.
KERESKEDELMI
NOI KERESKED.
POLGÁRI LEANY
POLGÁRI FIU
TANITOKÉPZO, stb.

használt, tiszta példányok félárban
kaphatók

Décsi Géza

könyv- és papír üzletében, Forray utca.
Városi és megyei telefon 902. 4881

* Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk
felelősséget.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1914. szeptember 10-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsvonat reggel 8:20
Személyvonat délelőtt 11:42
Személyvonat este 9:39
Személyvonat reggel 5:00

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsvonat délben 1:25
Személyvonat este 7:25
Személyvonat reggel 5:45
Személyvonat délben 12:30

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután 2:10
Személyvonat reggel 7:50
Személyvonat este 9:30
Személyvonat délben 1:35

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este 6:59
Személyvonat délután 3:31
Személyvonat reggel 5:57
Személyvonat este 9:03

Békéscsabáról Nagyváradra ind.:

Személyvonat reggel 6:49
Személyvonat délben 1:33
Személyvonat délután 5:56
Személyvonat reggel 4:35

Nagyváradról Békéscsabára ind.:

Személyvonat reggel 6:00
Személyvonat délelőtt 10:10
Személyvonat délután 4:40
Személyvonat este 7:52

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle beteg-
ségeket okozó csirakkal minők a tüdővész, a marevgörös, a lép-
fene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintke-
zésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket
okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában
haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük.
Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy
az emberi körömök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye
tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhetünk ha kezünket,
arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre**
szappannal vagy **Carboform** szappannal megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,

a Carboform szappan ára 40 fillér.

Az utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tani-
tóknek, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok,
kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé
teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések
ellen megóvják. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyszertári gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatosan.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
győztes szertára.

A szépségápolás titka a használandó
szépségítő szerek helyes megválasz-
tása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse

Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készit-
mény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér.
1 tégely krém 1 korona

Szines arceporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila,
testszín, sárga, barna Színházi vagy este
kávéházi világításnál csodás hatása.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógy- szertárában, Arad, Szabadság-tér.

APOLLO SZINHÁZ.

Szeptember 23., 24., 25., szerda, csütörtök és pénteken

Az első belga harctéri felvétel!

Menekülők elutazása Belgiumból és Berlinnek szánt, de elzsákmányolt belga ágyuk. — Német tabori posta munkában. — Zsákmányolt belga gépfegyverek. — **Népfelkelők bevonulása Lüttichbe.** — Foglyok Lüttichben. Elöl a franktiőrök. — Összelőtt autók a belga országuton. — **A 42 cm. mozsárágyuk rettenetes hatása Lüttichben.** — **Lüttich a harc után.** — A hős katonák ellenséges területen. — Siremléke azon német hősnek, aki elsőnek tüzte ki a diadalmas német lobogót Lüttichben. — **A lüttichi citadella. A Zepelin borzalmas hatása.** — Barrikádok Lüttichben és a Maas szétrombolt hidja. — **Brüsszel német közigazgatás. A németek bevonulása Brüsszelbe.**

Az előadások kezdete délután fél 6 órakor és folytatólagosak.

Apró hirdetések

Tudnivaló az apró hirdetésekről:

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban József főherceg-ut 22. Acsev-palota. (Bejárat a Kosuth-szoborral szemben.) Telefon szám 151.

Az apró hirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban aláhúzással jelölendők.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

A hirdetések este fél 6 óráig vétetnek fel.

Videkről az apró hirdetések postautalványon küldendők — a szelvényen a szöveg elír — avagy levélbélyegeken.

A hirdetést a kiadóhivatal kívánatra díjtalanul megszerkeszti.

LEVÉLEZÉS.

Mefisztó

Nem est vártam. Többé semmit sem akarok tudni magáról. 5064

OKTATÁS.

Polgári,

gimnáziumi és reáliskolai magán-tanulók, valamint nyilv. iskolába járó rendes tanulók felvételnek az Izr. fiuinternátusban (Arad, Chorin Aron-u. 1. sz.) ahol a gyermekek szigorú felügyelet és gondos nevelés mellett, sikerrel végzhetnek osztályaikat. 5003

ALKALMAZÁST NYER.

Keresek

egy románul is beszélő fűszer- és vaszakmában teljesen jártas fiatal kereskedő segédet. Kugel Sándor, Brad, Hunyad-megye. 5061

ALKALMAZÁST KERES.

Deutsches Mädchen

die selbständig kocht, sucht Stelle als, Tags in feinen Hause, eventuell zu alleinstehender Dame. Adresse in der Administration. 5065

Mérlegképes

könyvelő, perfekt magyar-német levelező, azonnali belépésre állást keres. Esetleg délutáni munkát vállal. Megkeresések „Mérlegképes” jelige alatt a kiadóba kéretnek. 5047

26 éves jó családból

való éves buroki ványal rendelkező leány idősebb urhoz hávezetődőnek ajánlkozik. Cim N. J. Damer-u. 97. 5066

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Ponny fajló

2 éves igen szelid jutányosan eladó, Szabadság-tér 19. 5088

Paradiosomot

befőzésre, 12 fillér kgrammonként. Ugorkát ecetbe 100 drbonként 2 Koronáért szállít szatmári Szabó István Faiskola és Kertészete Pankota, csomagolás önköltségi árban lesz felszámítva, rendelésnél az érték fele beküldendő. 5059

Carboform szappan.

Olcsó, tökéletes, fertőtlenítő szappan ára 40 fillér. Készíti Dr. Földes és Hehs pipere szappan és vegyszeti gyára Arad, kapható mindenhol. 1224

Minden rendszerű

használt, de kifogástalan állapotban levő írógépek, legjutányosabb árban jótállás mellett, Ziffer és Hollós cégnél (Br. Bohus palota, III. em.) kaphatók. Ugyanott mindennemű író és sokszorosító-gép javítások legolcsóbban elvégeztetnek. 5049

Veszek

uraktól levetett férfiruhát, téli kabátot, városi és utazó bundát a legmagasabb árban. Bleier Ignácz, Szent-Pál-u. 12. 4699

Legfinomabb

szepességi málna-szőrp különként 2 kor., üveg 20 fill. Citrom-szőrp különként 2 korona. A citrom-szőrp egy-két evőkanálnyi mennyisége alkalmas egy pohár legfinomabb limonádé előállítására. Szeder-szőrp különként 2 kor. 40 fill. Ribizke-szőrp 2 kor. 40 fill. Földes Kelemen gyógyszer-tára Arad. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszer-tárában. 1224

KÜLÖNFÉLE.

Mindenki olyan öreg,

aminőnek látszik, aki nem akar megöregedni, használja a Földes-féle Hair regenerator, ezen készítménytől minden ősz haj visszanyeri eredeti színét. Nagy üveg ára 2 korona. Földes gyógyszer-tár, Aradon. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszer-tárában. 1224

Emir.

Körömfenyészítő por, jobb minden eddiginél a körömököt azonnal tükösfényessé teszi ára 70 fillér, kapható mindenhol. Dr. Földes és Hehs pipere szappan és vegyszeti gyára Aradon. 1224

Eserjőti

gyomor elixir. Kínosító savak, étvágytalanság, felfúvódás, gyomorégés, émelygés, hányás, hányinger, szédülés, gyomorgörcsök, székrekedés, bélrenyheség, bélférges (giliszták) bélbacteriumok ellen. Ára 1 és 2 korona Rak-tárak Hehs Vilmos gyógyszer-tára Aradon, Batthyány-utca és gutori Földes Kelemen gyógyszer-tára Aradon, Deák Ferenc-utca. 1508

5235—1914. pm.

Hirdetmény.

A hadba vonult tartalékos és népfelkelő katonák családtagjait megillető államsegély első kifizetése

alkalmával tapasztalt életveszélyes tolongásnak elejét veendő, — továbbá a számvétség megfigyelt között személyzetének a segélyek számfeljlesztését a pénztárnak pedig a segélyek zavartalan kifizetését lehetővé teendő, intézkedtem, hogy a segélykönyvek elismervény ellen, a segélyek kifizetése után a számvétségénél visszatartassanak és csak a segélyek kifizetése napján adassanak ki az elismervények bemutatójának;

2. hogy a segélyek csak a következő napokon fizetessenek ki u. m. az I—II. rendőrkerületbelieknek minden hó 2-án és 16-án, a III—IV. rendőrkerületbelieknek minden hó 8-án és 17-én, az V—VI. rendőrkerületbelieknek minden hó 4-én és 8-án, a VII—VIII. rendőrkerületbelieknek minden hó 5-én és 19-én, a IX. rendőrkerületbelieknek minden hó 6-án és 20-án, a pótlószekrésbeliaknak minden hó 7-én és 21-én.

Miről az érdekelteket azzal, hogy a jelzett napokon csak a jelzett kerületbeli segélyek fognak kifizetenni, alkalmazkodás végett a kapitányi hivatal, számvétségget és pénztári hivatali hirdetmény útján illetve véghatározattal értesitem.

Arad, 1914. szeptember hó 22.
Varjassy
polgármester.

Új és használt

Iskolakönyvek!

Írószerek!

Füzetek!

Táskák!

nagy választékban kaphatók

Jámbor Antal

könyv- és papírüzletében

Andrássy-tér 3. (Tabajdi-utcai oldal)

Telefonszám 1022.

4975—1914. pm.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy a m. kir. földművelésügyi-ministerium nagyváradi kirendeltsége az élelmiszerek drágaságának szabályozása végett nagyobb mennyiségű élelmi tengerit szerzett be. Az élelmi tengeri ára ab Nagyvárad métermázsánként 18 korona azonnali készpénz fizetés mellett.

Miután az egyes vidékeken mutatkozó gyümölcsstermés értékesítését a kirendeltség szintén elvállalta felhívom a város közönségének figyelmét, hogy mindennemű gyümölcsárnak nagyobb mennyiségben való előnyös beszerzése vagy értékesítése végett saját érdekében közvetlenül a kirendeltséghez forduljon.

Arad, 1914. szeptember 10-én.

Varjassy
polgármester.

22458—914.

Hirdetmény.

Az 1915—917. évekre az Italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyőri biztosság által küldött összeirásai jegyzéket az állami jövedékről szóló 1892. évi XXV. t. c. 17. § a és az erre vonatkozó utasítás 17. § a értelmében 1914. évi szeptember hó 14-től számítandó 8 npra a városi fogyasztási adófelügyelőség-nél közszemlére azzal tesszük ki, hogy ezen jegyzék az érdekeltek által, akik Italmérési engedélyt kaptak, nemcsak megtekinthetik, hanem az azokban kitüntetett forgalmi adatokra nézve úgy nevezettek, mint az aradi kereskedelmi testület és az ipartestület is nyújthatnak be a fentebb jelzett idő alatt a városi fogyasztási adófelügyelőség-nél észrevételeket.

Arad, 1914. évi szeptember 12.
A városi tanács.

Veszek

Legmagasabb árban

aranyat,

ezüstöt, gyémánt- és briliánt ékszerárgyakat

Deutsch Izidor

ékszerész

Wéitzer J.-utca, Minorita-palota

Telefon 438. szám. 2038

5209—1914. pm.

Hirdetmény.

A m. kir. Belügyminiszter ut 160186—1914. sz. rendelete alapján közhírré teszem miszerint az olasz kormány elrendelte, hogy az olasz országba való belépés csak azoknak a külföldieknek engedheti meg, akik az olasz konzuli hatóság által láttaozott utlevél birtokában vannak. A láttaozásért az olasz konzulátusnak a 80 filléres bélyeggel ellátott utlevelek után 1 korona a 2 koronás bélyeggel ellátott utlevelek után pedig 5 korona konzuli illetéket kell fizetni.

Arad, 1914. szeptember 21-én.

Varjassy
polgármester.

Baromfivész

ellen legkötönyebb a

„Tikin“

Kis üveg ára 1 korona.

Nagy üveg ára 2 korona.

Egyedül kapható:

Wajdits György

„TURUL“

gyógyszertárában

(Karolina-u. és Ferenc-tér sarak.)